

Naročnina

za državo SHS:
na mesec Din 20
za pol leta 120
za celo leto 240

za inozemstvo:
mesečno Din 30

Sobotna izdaja:
celoletno

v Jugoslaviji Din 40
v inozemstvu 60

SLOVENE

Cene inseratom:

Enostolpna petlitna vrsta
mali oglasi po Din 1.50 in
Din 2.—, večji oglasi nad
45 mm višine po Din 2.50,
veliki po Din 5.— in 4.—,
oglas v uradniškem delu
vrstica po Din 6.—.

Pri večjem naročilu popust.

Izhaja vsak dan izveniš
ponedeljka in dneva po
prazniku ob 4. uri zjutraj.

Poslatna plačana v polovini.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici 6/III. Rokopisi
se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne spre-
jemajo. Uredništva telefon 50, upravištva 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ulici 6. Cekovni račun:
Ljubljana 10.650 in 10.349 (za inserate) Sara-
jevo 7.565, Zagreb 39.011, Praga in Dunaj 24.797.

Duhovna obnova.

Po katoliškem shodu lanskega leta smo v Sloveniji pričali ene katoliške manifestacije za drugo: zborovanja katoliškega dijaštva v Ljubljani, dekliških in fantovskih dnevnih v Mariboru in Marijanskega kongresa v Ljubljani, da ne omenjamo manjših ali zgolj stanovskih, kakor je bila na primer tridesetletnica krščansko-socialne delavske organizacije.

Vse te manifestacije niso katoliškega gibanja med Slovenci samo utrdile, marveč so mu dale tudi našemu času primerne smernice ter ga tako usposobile za ustvarjajoče delo v bodočnosti. Katoliški shod je naglašal v moderni obliki večnoveljavna načela katoliškega verskega in moralnega nazora, Marijanski kongres je pakazal na čiščenje Matere božje kot enega najglobljih virov notranje nabožnosti, mariborski mladinski dnevi pa so mladini dali direktive, kako našo kulturo preiniti s pravim narodnim duhom, ji dati večnostno vsebino in si prisvojiti dobre strani modernega napredka ter ga plemenititi s krščanskimi življenjskimi vidiki.

Vsi ti shodi so pokazali na družino, faro, občino, cerkev, narod kot na organske celice človeškega sožitja, ki družijo svoje člane med seboj po ljubezni, moralni solidarnosti in duhovnih, golematerialnih interesih v duhu krščanstva presegajočih smotrih. Naglašali so, kako da se ljubezen do naroda izpolnjuje po ljubezni do vsega človeštva, in kako da se oboje med seboj sklada, ako je živa vera v božji izvor in moralno dostojanstvo vsake posamezne duše. Zbudili so v vsakem udeležencu živo zavest, da more odoleti materializmu, mehanizmu, egoizmu in mamoni našo civilizacijo le po obnovi krščanskega mišljenja v vsaki duši in po zasidranju krščanskega duha v naši notranjosti. Odklonilo se je vse, kar slaneve, narode, države razdružuje, in naglašalo to, kar je katoliška, to je, kar vse spaja v eno družino božjih otrok.

Človeštvo se mora vrniti k enotnosti temeljnih nazorov na svet, na poslednji najvišji smoter človeka in družbe, k enotnosti vere, v eno vesoljno cerkev. Kultura se mora preiniti z nadnaravnimi vidiki, vrniti se moramo k enotnemu življenjskemu slogu, podrediti materijo duhu, duha pa Bogu. Tako bo tudi v socialnem življenju človek človeku postal brat, ne pa volk, kakor je dejal angleški utilitarist. Znanstvo in tehnika pa morata služiti ne pohlepu, brezmejnemu množenju profita in materialnemu uživanju, ki mu proporcionalno odgovarja prav tako veliko pomanjkanje, marveč duševni povzdigi, moralnemu napredku in sreči ter miru srca, ki je postal v naših časih neznan pojem...

Te misli in pobude morajo v naših srcih tiho zoreti dokler se ne začne nova doba v človeštvu. Zadovoljni smemo biti, da tudi slovenski narod nekaj doprinaša k tej preobrazbi in preosnovi kulture. Zadovoljni tembolj, ker stojijo temu gibanju na čelu slovenski katoliki, ki množijo Krekovo dedščino. Nekje smo te dni brali, da so »meščanski krogi« ob naših kongresih stali ob strani. Ti »meščanski krogi« naj le ostanejo odzadaj, ako ne morejo naprej. Naprej gredo le zdravi in močni.

Zasedanje Društva narodov.

Zeneva, 10. sept. (Izv.) Včeraj je sprejel avstrijski kancler dr. Seipel zastopnike časopisja, katerim je izrazil svoje zadovoljstvo nad uspešnim delom Društva narodov zlasti glede razorožitve in je obžaloval, da mu ni bila dana priložnost slišati govorov Mac Donalda in Herriota.

Zeneva, 10. sept. (Izv.) Na seji Društva narodov je predsednik Motta s toplimi besedami pozdravil avstrijskega kanclerja dr. Seipela. Govor predsednika Motte so zborovalci večkrat prekinili z burnim odobravanjem.

Zeneva, 10. sept. (Izv.) Na današnji seji Društva narodov so razpravljali o finančni sanaciji Ogrske. Tozadevni predlogi so bili soglasno sprejeti.

Zeneva, 10. sept. (Izv.) Bolgarski zastopnik Kalfov se je na današnji seji Društva narodov izrekel za razorožitev in za upostavo razsodišča.

Brezuspešne intrige radikalov.

DAVIDOVIČ PRI KRALJU. — AKCIJA POLITIČNIH, RADIKALSKIH GENERALOV. INTRIGE RADIKALSKIH POSLANIKOV.

Belgrad, 10. sept. (Izv.) Danes od 7.50 do 8.50 zjutraj je bil ministrski predsednik na dvoru v avdienci. Po avdienci je odšel v predsedništvo vlade, kjer je do 11 razpravljal z načelniki bloka dr. Korošcem, dr. Spahom, Nastasom Petrovičem in dr. Kulovcem. Potek razgovorov se drži v strogi tajnosti. Radi teh konferenc nista imeli sej niti ukazni odbor niti demokratiški poslanski klub.

Belgrad, 10. sept. (Izv.) Radikali nadaljujejo s svojimi intrigami proti današnji vladi, vendar jim te intrige ne uspevajo. Razpoloženje v vladnih krogih je odlično. Radikali se poslužujejo v poslednjem času sredstev, ki ne smejo biti dovoljena stranki, ki hoče igrati parlamentarno vlogo. Proti sedanjemu režimu pošiljajo

na najvišja mesta napačna in izmišljena poročila. Ravno tako proti HRSS. Ta poročila so absolutno neresnična. Poslužujejo se raznih intrig med generali. Tako se je danes razširila vest, da bodo nekateri generali s generalom Perom Živkovičem v spomenici zahtevali, da vlada demisionira. Radikalom služijo tudi nekateri naši poslani ino v inostranstvu, med drugimi Milan Milojevič na Dunaju, in dr. Tiča Popović v Budimpešti. Ta dva poslanika sta pošiljala najbolj neverjetna poročila proti akciji HRSS, da bi delo sedanje vlade kompromitirali. Vse delo radikalov temelji na izmišljotinah, s katerimi naj bi se zrušila vlada in da oni pridejo ponovno na vlado. Vlada je v svojem položaju čvrsta.

Desetmilijonsko posojilo za pasivne kraje.

Belgrad, 10. septembra. (Izv.) V finančnem ministristvu se je vršila seja med poljedelskim in finančnim ministrom ter ravnateljem Narodne banke. Na tej seji so razpravljali o desetmilijonskem posojilu, ki bi ga Narodna banka dala za potrebe pasivnih krajev. Obenem je sklenjeno, da se za to leto oprostite davščin po povodnji prizadeti.

Mussolinijeve želje.

Belgrad, 10. sept. (Izv.) V belgrajskih političnih krogih se z nevoljo ugotavlja, da fašistično časopisje, zlasti »Il Piccolo della Sera«, vodi kampanjo proti sedanji vladi ob priliki posameznih dogodkov v naši državi. Ker je znano, kako je fašistovski časopisje organizirano, se ve, da je ta kampanja inscenirana. Mussolini ni z Marinkovičevim izjavo zadovoljen, da bo vedno vodil prijateljsko politiko. On hoče namreč, da bi se nova vlada v vprašanju notranje in zunanje politike, kakor je to storila prejšnja vlada, postavila v varstvo fašistovske Italije.

IZJAVA DR. BEHMENA O STANOVANJSKEM ZAKONU.

Belgrad, 10. septembra. (Izv.) Socialni minister dr. Halidbeg Behmen je izjavil o novem stanovanjskem zakonskem načrtu naslednje: Priprave za spremembo stanovanjskega zakona se vrše in so natele na velike težave, ker nisem našel nobenih tozadevnih načrtov in nobenih statističnih podatkov itd. Poslovni prostori ne bi spadali pod ta zakon. Zakon ne bo veljal za vasi. Najemnina se bo povišala, vendar se bo oziralo na gospodarsko šibkejšo sloje.

RAZVRSTITEV URADNIKOV.

Belgrad, 10. septembra. (Izv.) Na seji komisije uradniškega zakona se je razpravljalo vprašanje o reviziji razvrstitve uradnikov po kategorijah. Ugotovili so, da je nova razdelitev nemogoča iz mnogih razlogov. Edino v drugi kategoriji se bodo mogli izvršiti popravki glede onih, ki nimajo fakultetne izobrazbe. S tem v zvezi se je obravnavalo vprašanje starih državnih uradnikov, ki po novem zakonu nimajo potrebne kvalifikacije za svoje mesto. Ker je ugotovljeno, da ima le 11 odst. fakultetno izobrazbo, bi se tisti, ki zavzemajo važna mesta, za katera nimajo kvalifikacije, na teh mestih obdržali, in bi se za nje napravila posebna razvrstitev. Kar se tiče materialne strani uradniškega zakona, se bo oddelek o draginjskih dokladah revidiral.

SKRBI ORJUNE.

Belgrad, 10. septembra. (Izv.) Odposlanstvo Orjune je po zborovanju v Novem Sadu obiskalo notranjega ministra in interveneralo radi vesti, da namerava vlada razpustiti vse nacionalistične organizacije predvsem Orjuno. Nastas Petrovič je izjavil, da bo svoj odlok izvršil, ako se zgodi, da bi nacionalistični organi hoteli rušiti red in mir in da bi si prisvajali pravice, da bi branili državo pred nekimi izmišljenimi nevarnostmi.

FERADBEG DRAGA PRI DR. KOROŠCU.

Belgrad, 10. sept. (Izv.) Predsednik džemijeta Feradbeg Draga je obiskal dr. Korošca in se z njim razgovarjal o prestavljanju učiteljev na muslimanskih verskih šolah v Novem Sandžaku in južni Srbiji.

NEMSKI UČENJAK V JUGOSLAVIJI.

Belgrad, 10. sept. (Izv.) Dr. Götz, redni profesor v Bonnu je prisel v našo državo v svrhu proučavanja naše zgodovine, etnografije in narodnih pesmi. Dr. Korošec je naročil vsem oblastem, da mu gredo na roko.

MARIBORSKO GLEDIŠČE.

Belgrad, 10. septembra. (Izv.) Že nekaj dni se mudi v Belgradu upravnik mariborskega gledališča, da izposluje podpore za gledališče.

POPRAVILA VAGONOV.

Belgrad, 10. sept. (Izv.) Vsi vagoni, ki se nahajajo od prevrata sem po postajah, posebno v Sloveniji po gorenjski progi, bodo počasi prepeljani v delavnice in popravljeni.

POSLANEC IZ NEMCIJE V BELGRADU.

Belgrad, 10. sept. (Izv.) Poslanec nemškega Reichstaga Bergsträffer je prišel v našo državo proučevati gospodarske razmere. V Belgradu je obiskal dr. Korošca. Iz Belgrada odide v Sarajevo, Zagreb, in nato v Bolgarijo.

ŽELEZNIČARSKI KONGRES V BERLINU.

Belgrad, 10. sept. (Izv.) Od 22.—27. sept. se vrši v Berlinu železničarski tehnični kongres, s katerim je zvezana razstava. Na kongres so pozvani tudi naši železničarji.

SKOPLJE PROSI ZA BORZO.

Belgrad, 10. septembra. (Izv.) Trgovska in industrijska zbornica v Skoplju je predlagala trgovskemu ministru osnove borze v Skoplju, ki bo velikega pomena za gospodarski napredek južne Srbije.

KRALJEVA DVOJICA NA LOVU.

Belgrad, 10. septembra. (Izv.) Kralj in kraljica sta odpotovala v Kupinovo v Sremu na lov. Zvečer se vrneta.

POGAJANJA Z MAŽARSKO.

Belgrad, 10. sept. (Izv.) Pri dr. Rybaru se je danes zglasil Vodyaner v svrhu nadaljevanj pogajanj z Mažarsko, ki so se radi Marinkovičeve odsotnosti odgodile.

BELGIJSKE ŠTIPENDIJE.

Belgrad, 10. sept. (Izv.) O belgijskih štipendijah se daje na znanje, da jih je ponudil višji tehnični institut v Liègu in da nima belgijska vlada z njimi nič opraviti.

IMENOVANJA PRI POKRAJINSKI UPRAVI V ZAGREBU.

Zagreb, 10. septembra. (Izv.) Kakor je zvedel vaš dopisnik, bodo pri zagrebški pokrajinski upravi te dni imenovani: za načelnika prosvetnega oddelka prof. Basarić, za načelnika gospodarskega oddelka

prof. Navratil, za načelnika pravosodnega oddelka pa svetnik stola sedmorice Pobor. Te dni bodo imenovani tudi veliki župani v Dalmaciji.

AVSTRIJSKI SOC. DEMOKRATJE NAPOVEDUJEJO BOJ VLADI.

Dunaj, 10. sept. (Izv.) Na današnji seji parlamenta so zahtevali socialni demokratje od vlade, naj predloži parlamentu vse sklepe finančnega značaja, ki jih namerava predložiti Društvu narodov v Zenevi. Ker vlada tej zahtevi ni ugodila, so sklenili socialni demokratje voditi proti sedanji vladi najostrejšo borbo.

BREZPOSELNOST V ANGLIJI.

London, 10. sept. (Izv.) Po zadnji statistiki znaša število brezposelnih v Angliji 1.162.700 oseb, okoli 100.000 manj kakor koncem preteklega leta.

VSTAJA NA KITAJSKEM.

Shanghai, 10. sept. (Izv.) Angleški zastopnik je dal v varstvo diplomatov izkrcati večji mornariški oddelek. Vladne čete kopljejo v okolici mesta obrambne okope.

POTRES PRI CARIGRADU.

Carigrad, 10. septembra. (Izv.) V carigradski okolici je kratak potres poškodoval mnogo vasi. Porušeni je okoli 80 odstotkov vseh poslopij.

Irska kriza.

(Od našega angleškega poročevalca.)

London, 5. septembra.

Irski problem je zato tako nevaren, ker ga ni mogoče rešiti. Nenadno prihrumi na površje in nikdo ga ne razume. Človek misli, da meri na zajca in ko je ustrelil, ter se je dim izkadi, vidi, da je ustrelil in raztogotil medveda. Tako je pisal znani angleški publicist Garvin v »Observer« 10. avgusta t. l. Ta primera ni nič manj bogata nego ona o zmajevih zobovih. 700 let je Anglija klicala duhove in, ko jih je priklcala, je pozabila, kako se jih zopet znebiti.

V naslednjem hočemo podati čisto kratko sliko ozadja sedanjih težav. Omejiti se hočemo izključno na podatke zgodovine.

In vazija Irske se je pričela l. 1172. Dermont Mac Murrongh, kralj planinskega plemena, je bil izgnan z otoka, ker je zapeljal ženo sosednjega kralja. Mac Murrongh je šel v London ter se vrnil nazaj v Irsko v senci armade, ki jo je Henrik II. poslal tja pod vodstvom Lord Pembroke, »da izvrši kraljevo voljo in privede irska plemena v luč civilizacije.« To je začetek tragedije. Izvršila se je v treh dolgih in krvavih dejanjih.

Do Henrika VIII., znanega apostata in preganjavca katoliške cerkve (1535), so angleški kralji imeli pred očmi problem, kako ugonobiti irski narod kot pleme. Vzela se jim je avtonomija, zakoni med Irski in Angleži so se prepovedali, govorjenje irskega jezika se je pod smrtno kaznijo zabranilo, ravnotako se Irce ni dovolilo prodajati kakršnokoli blago. Irske šege in navade so se kaznovala s smrtjo.

S Henrikom VIII. se potem prične drugo dejanje tragedije. Kralji pred njim so hoteli uničiti narod kot narod, on in njegovi nasledniki pa mu hočejo vzeti vero in zemljo ter Irce poluteraniti, pa jih ponižati do sužnjev brez doma in pravice. V doseg tega cilja so kralji iznašli teorijo plantacij ali naseljevanja. Posebne kraljevske komisije so bile poslale na Irsko, z nalogo, da razlaščejo irske posestnike ter zemljo razdele med angleške plemenitaše, ki so jo dali v najem novodošlim protestantskim, angleškim najemnikom. Poseben zakon je določil, »da se vsakdo, ki se bo branil izročiti kralju, kar je njegovega, smatra izven postave.« Komisija je vestno izvrševala svojo dolžnost, je sistematično razlaščevala vse irske posestnike in jih je potem, češ da so izven postave, pustila pomoriti. Osebito kraljica Elizabetha se je prizadevala na ta način kolonizirati »civilizirane« Irsko. Lord Bacon piše o tej dobi: »Divji lov na divje Irce.« V najkrajšem času so poselili cel severni kot, takozvano provincijo Ulster, s škotskimi kolonisti ter poglani Irce kot ubogo

* Glej »Slovenec« 6. septembra 1924, št. 204.

čredo nazaj v gorovje. Ta doba je najgrozovitejša in najbolj krvava v irski zgodovini. Irci so bili izven zakona, pobijali so jih sistematično, brez sodbe, kjerkoli so jih dosegli; vsa stara kultura je bila uničena. Vsak spomin na irski narod mora biti izbrisan, tako da bo nova generacija prinesla novo življenje kot del angleškega naroda, brez drugih tradicij nego angleških. (Bacon.)

Vstaja l. 1641. pod Rory O'Moore je imela uničevalne posledice. Preganjanje Ircov se je spremenilo v neusmiljen masaker. To so potem spomini na dobo Cromwella ali »Pekla«, kot ga Irci imenujejo. Pred uporom so Irci še posedovali okoli dve tretjini zemlje, po vstaji jim ni ostalo več kot četrtina, vse drugo je prešlo v roke kraljevih komisarjev, ki so šli na otok »da vpeljejo novo državno cerkev.«

V tej dobi je irsko gibanje, ki je dolej imelo nacionalističen značaj, dobilo versko barvo. Iz boja za irski narod je nastal boj za vero sv. Patrika.

Iz zunanje politike.

* **Napetost v Berlinu.** Prihodnji ponedeljek bi se imel vršiti kabinetni svet pod predsedstvom g. Eberta. V ta namen bosta prišla v Berlin dr. Marx in Stresemann. Dve pomembni vprašanji tirjate določeno stališče: nota o vprašanju vojne krivde in vprašanje vstopa Nemčije v Društvo narodov. Dr. Marx je poslal Mac Donaldu in Herriotu osebno pismo, v katerem se je opustil, da v Londonu ni načel vprašanja vojne krivde ter da mora to sedaj storiti. Nemčija da se nikakor neče izmakniti reparacijskim obveznostim, ali nemški narod se smatra glede vojne nedolžnim in državni kancelar je modalno obvezan, dati tem čuvstvom izraza. Zunanji urad je sprejel te dni brzogovorne nasvete, naj ne lansira note o vojni krivdi, češ da bi to bila le prazna, demonstrativna gesta, ki bi utegnla uničiti vse plodove londonske konference. V Berlinu pričakujejo strastnih notranje-političnih kontroverz.

* **Herriot o nameri nemške vlade.** — Herriot je imel v Meauxu govor, v katerem se nahaja dobesedno tudi sledeče, na nemško vlado naslovljeno mesto: »V Ženevi sem izpustil pred vsemi narodi veliki krik naše nedolžnosti, obenem pa tudi voljo, da hočemo videti našo varnost zajamčeno. Spričo vsega tega sem zakričnil in to ponavljam tu med znanci. Ne verujem, da bi mogli verjeti duševno normalni ljudje, češ, da je Belgija napovedala Nemčiji vojno ali pa da je Francija skočila germanskim tolpom za vrat. Tej Franciji pa je treba vrniti njeno moč in mladost.«

* **Nemčija in vprašanje vojne krivde.** Nemška vlada še v trenutku, ko izidejo te vrste, ni izročila napovedane note o vprašanju vojne krivde. Ima pač zavest, da bi s tem storila silno politično napako. Zmerni krogi v Nemčiji ne morejo z dovolj ostrimi besedami obsoditi tak korak, ki bi pomenil na eni strani koncesijo nemškemu nacionalizmu, na drugi pa bi nujno povzročil popolno izolacijo Nemčije. Da bi pomirila prvo ogorčenje, je poslala — tipajoč previdno po političnem in diplomatičnem terenu — Mac Donaldu in Herriotu po eno pismo. To so otročarije, kajti vprašanje vojne krivde ni malenkost: to je najgloblji moralni problem nemškega naroda, kakor pravilno sklepa »Frankfurter Zeitung«. List pravi, da je zočin, ako se tako delikatno vprašanje kompromitira s prenegljeno. Kako naj sodita o tej zadevi Mac Donald in Herriot, ko povdarja nemška vlada v svojem pismu, da jima ni treba naknadno izročene note resno pretresati? Herriot ne bi mogel mirno vtakniti noto v žep, ker bi se dvignil vihar levice proti njemu samemu. Herriot je v Ženevi in Meauxu jasno povedal, kaj in kako misli o tej zadevi. Glavnemu uredniku berlinske »Vossische Zeitung«, Georg Bernhardu, je izjavil Herriot, da mu ne gre v glavo, kako more nemška vlada v trenutku, ko želimo organizirati skupno bodočnost s posredovanjem Društva narodov sploh misliti na izročitev take note. V danem slučaju da mu ne preostane nič drugega, kakor najenergičnejši protest. S tem v zvezi je Bernhard ostro napadel zunanjo ministra dr. Stresemanna, ki da je za to noto odgovoren. Katastrofne posledice nemške vladne izjave so se že pokazale v Ženevi, kjer je zbranih 15 ministrskih predsednikov evropskih držav. Posledica — piše Bernhard — bo izolacija Nemčije v Evropi in na celim svetu.

Politične vesti.

* **Davidovičevi pristaši in prijatelji** so bili sinoči vabljani na prijateljski razgovor v prostore hotela »Lloyd« v Ljubljani. Udeležilo se je sestanka precejšnje število pristašev raznih strank. Dr. Hebein, koroški rojak, ki je kot prostovoljec in zdravnik živel več let v Srbiji, zlasti v Macedoniji in Stari Srbiji, je kot sklicatelj uvodoma označil namen in pomen sestanka, prečital brzogovorno pozdravno brzojavko dr. Toplaka iz

Maribora in z ostrimi besedami obsodil korupcijo in nasilja Pribičevićeva in Pašićeva. Orjunci, ki so prišli z očitnim namenom, da bi izživali k rokovnjaštvu, so se temu primerno tudi obnašali. Posebno so razgrajali ob lekcijah raznih govornikov, ki so bičali prejšnji nasilni režim, čigar poslušna opora so bili Zerkjavovi orjunci opričniki. Dasi ni bilo izrazitih pristašev Davidovičeve stranke, vendar je potek sestanka pokazal razpoloženje zanj. Omembe vredno je tudi to, da je predsednik sestanka izjavil, da mu je dr. Zerkjav nekoč na njegove očitke odgovoril tako-le: »Kadar me bo delavstvo volilo, bom vodil delavsko politiko; ker me pa kapitalisti volijo, vodim torej kapitalistično politiko.« Bolje bi niti krivonosni Zid ne mogel označiti svojo barantaško žilico.

* **Korupcija v prometnem ministrstvu.** Korupcija prejšnjega režima prihaja polagoma na dan v posameznih slučajih. To je korupcionistom kajpada silno neljubo in skušajo na javnost vplivati z lažnimi poročili. Tako je »Radikalni glasnik« dne 3. septembra t. l. pod naslovom »korupcija v prometnem ministrstvu« prinesel vest, da je g. minister Sušnik izdal brezplačno vozovnico I. razreda vpokojenemu polkovniku, kompanjonu Balkanske banke itd., ki na državni račun potuje po svojih kupčijah. Res pa je ravno nasprotno. Dotično vozovnico je izdal minister prejšnje vlade Poposomvič dne 24. aprila t. l., minister Sušnik jo je pa 20. avgusta z lastnoročnim podpisom odvzel, ker je prišel tej korupciji na sled.

* **Izdatna podpora.** Novosadski tednik »Narod« poroča, da je tamkajšnje radikalno glasilo »Zastava« prejelo iz dispozicijskega zaklada od prejšnje vlade 400.000 dinarjev v gotovini in več vagonov papirja. Kljub temu znaša davčni zaostanek akcijske družbe, ki izdaja »Zastavo«, 300.000 dinarjev.

Beleške.

Sprememba v vodstvu ljubljanskega muzeja ne da »Jutru« miru. Demokratska stranka je pripravljala usodne spremembe na muzeju, katerih žrtev bi imel postati tudi dr. Mal, in je že iskala med svojimi političnimi pristaši kandidatov za mesta na tem zavodu. Razumljivo je, da sedaj glasilo te stranke ne more preboleti, da je prišel v

Nameščenja in premeščenja učiteljev v Sloveniji.

Postavljeni so na njihovo prošnjo po razpisu: 1. za stalno učiteljico telovadbe na I. mestni dekliški osnovni šoli v Ljubljani Marija Vidmar, učiteljica v Ljubljani; 2. na II. mestni dekliški osnovni šoli v Ljubljani Marija Kredar, učiteljica v Ljubljani; 3. za šolskega upravitelja v Zabukovju Ivnik Ludovik, učitelj istotam; 4. za stalni učiteljici v Sv. Križu pri Kostanjevici Ana Očakar, učiteljica istotam in Marija Očakar, učiteljica istotam; 5. za stalno učiteljico v Poljanah nad Škofjo Loko Sonja Klovár, učiteljica v Trebiji; 6. za stalnega učitelja v Šmarju pod Ljubljano Alojzij Bercet, učitelj v Špitaliču; 7. Pavla Haller, učiteljica v Dolu, za stalno učiteljico istotam; 8. Josip Černe, učitelj v Trzinu, za šolskega upravitelja v Leskovcu pri Krškem; 9. Premrov Marija, učiteljica v Grahovem, za učiteljico v Begunjah; 10. Roza Meditz, učiteljica v Stari cerkvi, za učiteljico v Koprivniku; 11. Srečko Kristan, učitelj na Bohinjski Bistrici, za stalnega upravitelja v Bevkah.

Po njihovi prošnji premeščeni: 12. Počkaj-Divjak Cecilija, učiteljica v Predanovah, za učiteljico brez stalnega mesta v Dolgi vasi; 13. Braz-Grile Franja, učiteljica v Pobrežju, za učiteljico brez stalnega učnega mesta v Prevaljah; 14. Irma Pevnek, učiteljica v Stopcah, za učiteljico brez stalnega učnega mesta v Sošanju; 15. Josip Verikovnik, učitelj v Sošanju, za učitelja brez stalnega učnega mesta v St. Ilju pod Turjakom; 16. Vobič-Trstenjak Ema, učiteljica pri Sv. Trojici v Slov. goricah, za učiteljico brez stalnega učnega mesta pri sv. Andražu v Halozah; 17. Josipina Milavec, učiteljica v Babinem polju, za učiteljico brez stalnega učnega mesta v Mostah; 18. Tavčar Ana, učiteljica v Predovljah, za učiteljico brez stalnega učnega mesta na dekliški osnovni šoli v Kranju; 19. Lenče Iva, učiteljica v Zagodcah, za učiteljico brez stalnega učnega mesta pri Sv. Jurju pri Grosupljem; 21. Fakin Franja, učiteljica na Trati, za učiteljico v Mostah; 22. Sartori Nataša, učiteljica v Korinju za učiteljico brez stalnega učnega mesta na Mirni; 23. Schmid Marija, učiteljica pri Sv. Lenartu za učiteljico brez stalnega učnega mesta v St. Vidu pri Stični; 24. Anica Peršič, učiteljica v Bohinjski Bistrici, za učiteljico brez stalnega učnega mesta na osnovno šolo na Jesenicah; 25. Rodič Tinica, učiteljica v Gaberju, za učiteljico brez stalnega učnega mesta v Stopiču; 26. Ela Čampa, učiteljica v Sodražici, za učiteljico brez stalnega učnega mesta v Bohinjski Bistrici; 27. Saksida Berta, učiteljica na Dvoru, za učiteljico brez stalnega učnega mesta na dekliški osnovni šoli v Trbovljah-Vodah; 28. Miklavčič Antonija, učiteljica na Blanci, za učiteljico brez stalnega učnega mesta v Ligojni; 29. Ljudmila Grum, učiteljica

ravnateljstvo znanstvenik, ki ni pristaš jutrovske politike in ki se s politiko sploh nikoli bavil ni. Kar je bilo lojalno, zakonito in potrebno iz vseskozi stvarnih razlogov, o čemer naj »Jutro« povpraša strokovno kroge, je demokratom nasilje. Mi jim z mirnim srcem prepuščamo njihove »avtentične vires«, iz katerih zajemajo svoje polemiko in javkajo o nasilju ter se veselimo napredka, ki pod dr. Malom v muzeju ne bo izostal.

Slab udarec. »Slov. narod« poroča, da je bil pred potnim sodiščem obsojeni Viktor Habič aktivni član Orla. Zamoči pa, da je bil že tri mesece pred storjenim deliktom radi nasilnega vedenja izključen iz Orla. Ne bi li »Slov. narod« raje poročal, če je bil Sokol, ki so ga kofutali v Kamniku radi podobnega delikta, vsaj po deliktu izključen iz Sokola! To bi bilo bolj aktualno in manj hinavsko!

»Slov. narod« primerja marijanski kongres s 60—70 tisoč udeleženci z zborovanji »nacionalnih organizacij«.

Ministrske plače. Nedeljsko »Jutro« je objavilo razne zneske, iz katerih sestojijo ministrske plače. Minister prejema po »Jutru« 8000 Din mesečne plače, ravno toliko draginjske doklade, potem prejema še poslanske dnevnice, če je poslanec in ima na razpolago avtomobil in šoferja. Te številke utegnejo biti popolnoma točne, ne dokazujejo pa prav nič drugega kot to, da sedanji ministri ne prejemajo niti fیکا več plače kot so jo prejeli prejšnji.

Krokodilske solze. »Jutro« se joka. Joka naravnost obupen jok nad ubojem, ki so ga zagrešili baje »Hanaoci« v Osjeku nad »patrijotičnimi elemente«. »Jutro« slika na steno naravnost strašne posledice tega zločina. »Država bo razpadla, kralja bodo odstavili, armada bodo razkrojili, v Sloveniji bodo zavladali »klerikalci«. Tako tarna in stoka »Jutro« nad »ogroženim mirom in redom v državi«. Toda takrat, ko si je v Trbovljah rudar Fakin sam pognal kroglo v glavo, — takrat, ko si je nesrečni Juvan »sam« zmečkal prste in ko so se ljudje »sami« pretepali javno po ljubljanskih ulicah, — da, takrat pa ni bil »javni mir in red« prav nič »ogrožen«, ampak je bilo vse v najlepšem redu. Razlika je samo ta, da sedanja vlada takih razbojniških aktov ne odobrava, krivce kaznuje, prejšnja je pa take politične razbojnice pustila delati, kar so hoteli in jim je dajala še potuho in podporo.

pri Sv. Petru pod Sv. gorami, za učiteljico brez stalnega učnega mesta v Brezji pri Dobrovi; 30. Marija Cizel-Prašnikar, učiteljica v Mevljah, za učiteljico brez stalnega učnega mesta v Mekinjah; 31. Ložar Marija, učiteljica v Zireh, za učiteljico brez stalnega mesta v Moravčah.

Po neizogibni službeni potrebi so premeščeni: 32. Ciril Dequal, učitelj v Dvoru, za učitelja-voditelja v Ambrusu; 33. Mervar Fr., zač. učitelj-voditelj v Ambrusu, v isti lastnosti na Dvor; 34. Mervar-Vehovec Mara, učiteljica v Ambrusu, za učiteljico brez stalnega učnega mesta na Dvor; 35. Gregorič-Mandelj Angela, učiteljica v Mostah, za učiteljico brez stalnega mesta na Barju (Ljubljana); 36. Špenko Josip, učitelj v Komendi, za učitelja v Sošanju za ekspozituro v Ravneh; 37. Grgič Jurij, učitelj v Turnišču, na ekspozituro dolenjelenavske državne šole v Benicah.

Iz katehetske službe. Katehet Jožef Žužek, je premeščen nazaj v Kranj, katehet Vincencij Lavrič pa nazaj v Kočevje.

Dopisi.

Tržič. Dne 5. septemb. je bila prva seja novoizvoljenega občinskega odbora. Bila je prav zanimiva. Jasno se je pokazala popolna zveza socialistov in demokratov. V čast ogromnemu številu socialističnega delavstva pa moramo omeniti, da isto ne odobrava koalicije njih voditeljev z najhujšimi sovražniki delavstva, t. j. z demokrati. Socialističnega delavstva je danes sram, da so izvolili tako zastopstvo v občinski odbor. Svetovalska mesta in odseke so si po bratovski med seboj razdelili demokratje in socialisti. Pri seji je bil sprejet regulativ za občinsko klavnico in določile so se tarife; invalidu Markiču se je oddala v oskrbo občinska tehtnica; na predlog kluba SLS se je sklenilo proti predlogu župana, oziroma svetovalec, da se mizarskemu mojstru Andraška odda nekaj zemljišča v Preski za zidavo nove hiše. Zanimive so bile interpelacije občinskih odbornikov iz kluba SLS. Pri debati o klavnici je g. Jožef Feme interpeliral župana, kaj je ukrenil, da se znižajo cene mesa v Trzinu. — V Trzinu je namreč meso najdražje, dražje kot v Ljubljani. Neki tržiški mesar n. pr. je prodajal meso celo v Kovorju cenejšje, kot pa doma v Trzinu. — Župan Lončar se je izgovarjal, da ne more ničesar storiti. Nekateri demokratski odborniki so skušali mesarje celo zagovarjati. Toda tajiti niso mogli, da je v Trzinu meso neprimerno dražje kot pa drugod. G. Feme (SLS) je predlagal, da bi občina pritisnila na mesarje s tem, da bi sama klala. G. župan je ugovarjal, da to ni mogoče, ker se je tak pozikuz že enkrat ponesrečil. G. Feme je izjavil, da je pripravljen sam klati, da se dožene, koliko imajo tržiški mesarji preveč dobička. Riziko in morebitno škodo bo

nosil on sam. Klub SLS je interpeliral župana, zakaj ne skrbi, da se po gostilnah drži policijska ura. V Trzinu se popiva do 2, do 4, celo do 6 zjutraj. Skoro vsako soboto, nedeljo in praznik se vrše po trgu kravali, pretepi in pokolji. Konstatiralo se je, da občinski odborniki sami v tem oziru ne delajo izjeme. Po zelo živahni debati se je sklenilo, naj se naroči nočnemu čuvaju, da pazi, kateri gostilničarji ne drže policijske ure. Za vsako naznanilo naj dobi čuvaj polovico globe, ki jo bo moral plačati naznanjeni gostilničar. Ob sobotah in nedeljah naj skrbi za red po trgu orožniška komanda. Taksa za ples se z novim letom zviša. Klub SLS je tudi predlagal, naj občinski odbor sklene, da pozove vsakega občinskega funkcionarja, pa naj bo župan ali kak svetovalec, da odloži svojo funkcijo, ako se je pregrešil zoper policijski red. Demokratski odborniki so se zelo nervozno ustavljali temu predlogu, končno pa je obstalo pri tem, da se bo o tem sklepalo v posameznih slučajih. Pač značilno! Klub SLS je interpeliral župana, zakaj ni preprečil, da se je Bistrica odcepila od tržiškega poštnega okoliša. Sklene se, da županstvo stori potrebne korake, da ostane Bistrica pri tržiški pošti. Nadvse interesantna pa je bila tajna seja, ko je šlo za to, da se razžene neki konkubinat. O tem pa za enkrat še — molčimo.

Vojnik. Podružnica sadjarskega in vrtnarskega društva priredi v nedeljo, 5. oktobra t. l. v posojilnični dvorani sadno razstavo za tukajšnje okolice. Otvoritev ob 8. Vstopnina 1 Din, otroci 50 par. Sklep v torek, dne 7. okt. ob 14 z licitacijo razstavljenega sadja v prid društvu in z razdelitvijo nagrad. Sodelovanje s predavanji je obljubilo več strokovnjakov. Kupci se vabijo!

I. Marijanski kongres.

Sv. oče Marijanskemu kongresu.

Papežev državni tajnik kardinal Gaspari je poslal kongresu naslednjo brzojavko: Vsem, ki so na kongresu v Ljubljani zbrani, da bi pomnožili slavo deviške božje Matere, podeljuje sveti oče, pričakujoč od kongresa najobilnejših sadov zveličanja, z ljubečim srcem apostolski blagoslov. — Kardinal Gasparri.

Zahvala kralja in kraljice.

Predsednik Marijanskega kongresa je prejel sledečo zahvalo:

Belgrad, 8. septembra.

Njihovi Veličanstvi kralj in kraljica se srčno zahvaljujeta za izjave udanosti, poslane povodom Marijanskega kongresa.

Udeležba na kongresu.

Uradno se je ugotovilo, da se je na Marijanski kongres samo z vlaki pripeljalo do 50.000 oseb. Ako se ceni udeležba mesta in okolice na 20.000, je dosegel kongres številko 70.000 udeležencev.

Dnevne novice.

— **Taksirajte vloge!** Pristojbinske olašave, ki jih določa zakon o prometnem osebju, so z zakonom o taksah ukinjene in se morajo kolkovati vse prošnje prometnih službenec na pristojne oblasti. S tem se opozarjajo vsi, ki vlagajo prošnje, da v svojo lastno korist taksirajo vse vloge, ker se sicer ne rešujejo.

— **Novi načelnik prometnega ministrstva.** Za načelnika prometnega ministrstva je imenovan ing. Hodžić.

— **Prometna uprava v Splitu** je ukinjena. Njene funkcije prevzame zagrebško ravnateljstvo.

— **Dijaštvu in staršem!** Opozarjamo Vas, da ima ljubljanska podružnica »Slov.« dijaške zveze« naslove gospodinji, ki so pripravljene sprejeti dijake ozir. dijakinje na stanovanje s hrano ali brez hrane. Informacije se dobe v Ljudskem domu, II. nadstropje vsak dan od 11. do 12. ure. Istotam so na razpolago naslovi instruktorjev.

— **Poročil se je 10. t. m. v Škofji Loki** g. Primož Simončič, strokovni učitelj na kmetijski šoli v St. Jurju ob juž. železnici z gđno Ivanko Sušnik, učiteljico iz Škofjeloke. Novoporočencema želimo vse najboljše!

— **Glavna skupščina društva sodnikov.** 11. t. m. se bo vršila v Belgradu glavna skupščina društva sodnikov. Razpravljalo se bo med drugim tudi o sodelovanju na zboru pravnikov v Zagrebu.

— **Kongres zobotehnikov v Jugoslaviji.** Državna zveza zobotehnikov Jugoslavije je sklicala svoj kongres za 14. in 15. t. m. Kongres se bo vršil v Belgradu.

— **Kosta Novakovič obsojen.** Pisatelj knjige »Macedonija Macedoncem« je bil 9. t. m. obsojen na podlagi zakona o zaščiti države na 6 mesecev zapor. 2 in pol meseca preiskovalnega zapore sta mu uračunjena.

— **Dve nesreči v Kranju.** Na savskem mostu v Kranju je zavezil avto Josipa Krakerja iz Ljubljane s sprednjim kolesi v neko razpoko. Pri tem sta se razletela oba plašča in je le malo manjkalo, da ni vrglo avto z mosta. Potniki so odšli s strahom, avto in ograja pa sta močno poškodovana. Druga nesreča pa se je pripetila na Kokrškem mostu pri Polakovi tovarni. Tovorni avto je vozil težko obložen čez most. Komaj pa ga je prevozil, se je pre-

lomil most na dvoje in je popolnoma neuporaben za vsak promet.

— Zoparji v Novem mestu. Posestniki Mariji Zupančičevi iz Zužemberka je bila ukradena na svinjskem sejmišču listnica, v kateri je imela 22.500 Din v raznih bankovcih. — Isti dan in ravno tam je bil okraden tudi posestnik Martin Pavšič iz Češene pri Trebelnem. Spreten in predrzen žepar mu je odnesel listnico, v kateri je imel 15.100 Din.

— Nedostatki pri zagrebnici cestni železnici. V zadnjem času se dogaja, da mora zagrebnica cestna železnica vsled večjih ali manjših defektov v vodu po nekaterih progah za par ur ukinjivati promet. Tako se je stopila 9. t. m. na vodu Savske ceste svinčena varnostna naprava, obenem pa se je pred Apollo-kinom vtrgala žica. Hkrati je bil ustavljen promet, ki so ga šele po tridnevnem delu mogli otvoriti.

— Aretacija mažarskega vohuna. Kakor poročajo iz Belega Manastira, je bil aretiran mažarski vohun Stefan Pikintoš, ki je že drugič pobegnil. Kakor izgleda, je bil Pikintoš v zvezah z odličnimi Mažari, ki jih bodo gotovo prijeli.

— Ukradena krava. Posestniku Josipu Zagorcu v Baznem je bila ukradena iz hleva krava, stara okrog 5 let, rdečkaste barve z belo liso, vredna 4000 Din.

— Zaderski arhivi. V nedeljo so prepečeli s posebno jadrnico arhive iz Zadra, v kolikor so pripadli naši državi in se nanašajo na upravo naše Dalmacije.

— Reparacija krivice v Novem Sadu. Bivši minister za narodno zdravje Slavko Miletić je protipostavno odslovil mestnega fizika dr. Evgena Fenyöja in je na njegovo mesto postavil srnaoskega agitatorja dr. Jurija Čeremova. Mestni senat je proti temu odloku protestiral, češ da minister nima pravice, imenovati zdravnika v avtonomno oblast. Nova vlada je to imenovanje sistirala in dr. Fenyö je zopet nastopil svojo službo.

— Razne tatvine in vlomi. V Dobrovniku je bilo vlomljeno v stanovanje Terezije Misove, kjer je pokradel tat več ženske svile in volnene obleke in perila, ogrinjalo, rjuhe in nekaj drugih domačih potrebščin. — Na kolo-dvoru v Vidmu je bilo ukradeni iz železnicega tovornega voza 10 kosov pločevine. Ker je ta pločevina pripravna za ključavničarsko obrt in se svari pred nakupom pod roko. — V Gaberjah pri Brezovici je bilo vlomljeno skozi okno v hišo posestnika Janeza Babnika. Tat je odnesel več blaga in perila, ženskega in moškega, nekaj platna, 4 pare čevljev, uro s srebrno verižico, narodno nošo in 8 naglavljenih rut v skupni vrednosti okrog 10.000 Din.

Vlomilca je videl neki delavec v gozdu pri Toškem čelu, ko je bežal s plenom proti Ljubljani. — V Klapah pri Slovenski Bistrici je bilo vlomljeno pri Ferd. Soršaku. Tat je ukradel 3 moške in 2 ženske obleke, več različnega perila, ženskih naglavljenih rut in pa 200 Din gotovine. Skupna škoda znaša okrog 6000 Din.

V Gorenjem Lakosu pri Lendavi je bilo ukradeni posestniku Janezu Rebrica iz shrambe 270 kg pšenice, 20 kg domače svinjske masti in suhega mesa in pa za plen potrebne vreče, tako da znaša skupna škoda čez 2000 Din. — V Lisicu pri Zidanem mostu je bilo ukradeni Antonu Možiču iz kašče 35 kg slanin in dva z mesom napolnjena svinjska želodca v skupni vrednosti do 2000 Din. — V Lokah pri Trbovljah je bilo vlomljeno v stanovanje rudarjev in pokradeno: razna obleka, klobuki, perilo, dežniki in druge potrebščine v skupni vrednosti do 5000 Din. Storilec, katerega poznajo, je pobegnil na Hrvaško.

— Gonilni jermen — Orjaki V izloži tvrdke »Elite« Ljubljana, Prešernova ulica vis a vis Kreditnega zavoda za trgovino in obrt je izstavljen gonilni jermen velik, 800 milimetnov širok, 12 milimetrov debel, ca. 200 kg težak ter 19 metrov dolg. Istega je izdelala svetovno znana domača jermenarska tvrdka Carl Pollak d. d. za industrijo usnja in usnjatih izdelkov v Ljubljani. Jermen je izdelan iz najfinejšega usnja za jermena, takozvane »Spezial-usnja«, katero izdeluje tvrdka Pollak že preko 20 let v svoji specialni tovarni za podplate in jermena v Kranju. Interesantno na jermenu je to, da je bil raztegnjen na hidraulični raztezalnici s težo 15.000 kg, ter da ni niti enega šiva na njem, temveč je jermen le zlepljen z lepilom, katero tvrdka Pollak sama izdeluje. Jermen je naročen od tovarne za dušik d. d. Ruše in bo montiran na elektro-motorju z 750 (PS) konjskimi silami in 490 turami na minuto, priključen na kompresor z nateznim valjkom (Lenixrolle)! Častno je za našo domačo industrijo, da more tako precizna in obenem ogromno velika jermena v tako kratkem roku in v tako izborni kvaliteti naši industriji izdelati 5416

Iron, železnati izdelek, znano sredstvo proti slabokrvnosti in bledolčnosti ter pomanjkanju teka. Proizvaja ga Mestna lekarna v Zagrebu in se dobi v lekarni Leustek.

— Opozorilo. Več tisoč parov čevljev (ostankov posameznih vzorcev) tovarna »PEKO« se prodajajo do včetega 20. t. m. po znatno znižani ceni samo v trgovini Aleksandrova cesta št. 1, na kar se cenj. občinstvo vladno opozarja.

Opozorilo. Več tisoč parov čevljev (ostankov posameznih vzorcev) tovarna »PEKO« se prodajajo do včetega 20. t. m. po znatno znižani ceni samo v trgovini Aleksandrova cesta št. 1, na kar se cenj. občinstvo vladno opozarja.

V nedeljo, dne 14. sept. vsi na Dobrovo na orlovsko prireditev

Štajerske novice.

š Celjsko katol. dijaštvo je gostovalo z uprizoritvijo iger v raznih krajih tekom letošnjih velikih počitnic. Igrali so dve igri in sicer: »Šalolgro« »Umetnost in narava« in »Zaloigro« »Bele vrtnice«. Od teh jim je prva tako ugajala, da so zahtevali povsod, da se še enkrat ponovi. Ker pa letos ne bo več mogoče radi bližajoče se šole iger ponoviti, se obenem zahvaljujemo vsem onim faktorjem, ki so pomagali pri prireditvah, zlasti č. duhovščini, ki nas je povsod tako očetovsko sprejela ter nam šla na roko in se pripravljamo za njeno naklonjenost v prihodnosti. — Odbor. š Poroka. Na Vidmu pri Krškem se je 7. t. m. poročil železniški uradnik g. France O mah en z gđ. Minko Kocjančevo. — Bilo srečno!

š Pijani razgrajali napadli vlak. Kmečki fantje Stergar, Sečen in Zidarič, od 18 do 21 let stari, so se vračali ponoči ob 2. uri pijani domov v Selo pri Dobovi. — V pijani razposajenosti so izruvali dva težka brna ne daleč od proge in so jih zavlekli na železniški tir. Proti Dobovi prihajajoč vlak je res treščil v nastavljene tramove, posrečilo pa se je pazljivemu strojevodji da je še pravočasno vlak zavrl in se ni pripetila večja nesreča. Pač pa je kljub temu precej poškodovan stroj. Orožniki so napadalce že drugi dan izsledili in so jih odpeljali v celjske zapore. Fantje se zagovarjajo s popolno pijanostjo.

Primorske novice.

p Kanonična vizitacija novega škofa dr. Fogarja. Novi škof dr. Alojzij Fogar si je o priliki svoje kanonične vizitacije na Krasu in v hrvatskih dekanijah Istre mahoma osvojil srca vernikov. Ljudstvo mu je povsod postavilo slavoloke in ga povsod navdušeno sprejelo. Mestoma so množice jokale, ko je vladika zapuščal njih župnije. Primorski Slovenci se veselijo delovanja svojega vladike, ki vnaša v versko življenje svoje škofije duh miroljubnosti, enprisanosti in ljubezni do vseh. Škof dr. Fogar je zares dober pastir svojih ovčic; navdaja ga lahko zavest, da ga bodo verniki tržaško-koperske škofije cenili in globoko spoštovali. Bog ga ohrani na mnoga leta!

V nedeljo popoldne, dne 12. septembra 1924. priredi Okrajni odbor SLS za kamniški pol. okraj velik

Ljudski tabor na Homcu.

na katerem bodo poročali poslanci o našem političnem, narodnem in gospodarskem položaju.

Ker je ta tabor zasnoval naš nepozabni dr. Krek, vas vabimo ob blizu in daleč, pridite v obilnem številu, da se skupno spomnimo na prvobornitelja jugoslovanskih idej, katerega edina želja je bila, videti Slovence svobodnega na svoji zemlji.

Odbore Kmetiskih zvez opozarjamo, da se udeležijo tabora v čim večjem številu.

Ljubljanske novice.

lj Nj. eminenca g. kardinal Cagliero je vrnil včeraj popoldne poset g. knezoškofu, g. velikemu županu in g. komisariju mestne občine. Vsi občudujejo njegovo živahnost in izredno ljubeznivost. Visokemu gostu je slovensko ljudstvo prirastlo k srcu; pravi, da teh srečnih dni nikoli ne bo pozabil in da bo o poteku vsega veličastnega Marijinega slavlja poročal svetemu očetu. Kardinal odhaja danes opoldne z glavnega kolodvora; obiskal bo še salezijske zavode na Dunaju in v Monakovem ter se bo nato direktno vrnil v Rim.

lj Umrl je splošno priljubljen gostilničar g. Josip Boštjančič v Linhartovi ulici, svoječasno v Kolodvorski ulici »pri Pepetu«. Bil je odličen naš somišljenik. Pogreb dragega pokojnika bo v petek popoldne ob 2. uri iz Linhartove ulice. Blag mu spomin!

lj Izlet v Velesovo. Umetnostno-zgodovinsko društvo priredi v slučaju ugodnega vremena v nedeljo, dne 14. t. m. izlet Ljubljana—Kranj—Velesovo—Cerklje—Skaručina—Ljubljana. Odhod ob 6.45 zjutraj izpred Kolizeja na Gosposvetski cesti, kosilo v Velesovem. Voznina znaša za osebo 40 Din. Prijave (omejeno število) sprejema do petka opoldan tajnik društva v umetnostno-zgodovinskem seminarju na univerzi.

lj Promenadni koncert muzike Dravske divizije v »Zvezdi« v četrtek 11. t. m. od 16.30 do 18. ure. Spored: 1. Blankenburg: Združeni prapori, marš. 2. Flotow: Ouverture k operi Marta. 3. Rendla: Veseli trenutki (srbske pesmi). 4. Wagner: Parsifal. 5. Zajc: Večer na Savi. 6. Jakl: Čehoslovak in Jugoslovani.

lj Pobegnili je neznan kam 18letna Ana Varšek z Glince. Za popotnico je vzela svoji gosposinji Minki Omladič v Ilirski ulici par sandal, vrednih 120 Din in pa 100 Din gotovine.

lj Tatvine v Ljubljani. Mizarskemu mojstru Cirilu Lipovžu v Gosposki ulici je bila

ukradena črna poročna obleka in črn klobuk v vrednosti 2200 Din. — Iz stanovanja magistrnega uradnika Stanislava Rebolja v Tomanovi ulici je bilo pokradeno v zadnjih mesecih več ženske obleke in perila, 2 posteljni svitlosivi odeji in dve blazini v skupni vrednosti čez 1000 Din.

lj Policijske prijave. Včeraj je bilo vloženih 16 prijav in sicer radi tatvine 2, radi kaljenja nočnega miru 2, radi prestopka cestnopolicijskega reda 8, radi prekoračenja policijske ure 1, radi pobega 2, radi poškodbe tuje lastnine 1, radi ogrožanja javne varnosti 1, radi nedostojnega vedenja 2 in radi lahke telesne poškodbe 1. — Aretiranih je bilo 6 oseb in sicer radi krošnjarenja brez dovoljenja, radi tajne prostitucije, radi požiga, radi beračenja, radi postopanja in radi lahke telesne poškodbe.

Objava za sprejem v stalno poštno in brzojavno šolo.

Po odločbi gosp. ministra za pošto in brzojav je rok za sprejem v poštno in brzojavno šolo podaljšan do 20. septembra t. l. po istih pogojih, šola pa se začne dne 1. oktobra.

V to šolo se sprejemajo samo moški prosilci, ki so:

1. Državljeni kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev;
2. popolnoma dovršili najmanj šest razredov gimnazije ali realke;
3. dovršili vsaj 16 let in še ne prekoračili 25. leto;
4. ki so zdravi na duhu in telesu, ki nimajo nobenih telesnih nedostatkov in napak in govorijo gladko, kar je treba vse dokazati z izpričevalom državnega zdravnika, in
5. ako so lepega vedenja.

Vse našteje pogoje je treba dokazati s predpisanimi izpričevali pristojnih oblasti. Prosilci, ki ne pridejo naravnost iz šole, morajo razen izpričevala o državljanstvu, šolskega izpričevala, krstnega lista in zdravniškega izpričevala predložiti tudi izpričevalo pristojne oblasti o vedenju in o tem, s čim so se do tedaj bavili.

Vse prijave s predpisanimi listinami vred se morajo predati osebno ali pa po pošti do 20. septembra t. l. poštni in brzojavni šoli (Poštansko-Telegrafska Škola) v Beogradu.

V prijavi je treba napisati natančen navod prosilca, zato, da se mu bo lahko sporočilo, ali je sprejet, ali ne.

Šola traja dve leti in vsi, ki jo bodo dovršili, bodo nameščeni kot pripravniki druge kategorije uradnikov.

Siromašni učenci, ki dokažejo s potrdilom pristojne oblasti, da nimajo premoženja, bodo dobivali od države podpore, in sicer učenci iz Beograda do 400 dinarjev, učenci iz drugih delov države pa do 800 dinarjev na mesec, so pa zato dolžni služiti v poštini in brzojavni stroki dvakrat tako dolgo, kakor so dobivali podporo. Višino podpore bo določal poštini svet.

Štev. 49.089. Iz ministrstva za pošto in brzojav, avgusta 1924.

Šolski vestnik.

Gremij trgovcev v Ljubljani opozarja, da se vrši vpisovanje za II. in III. razred na gremijalni trgovski šoli v petek, dne 12. t. m. od 2—5 popoldne v šoli na Ledini (pritliče levo). Ponavljalni izpiti se vrše v ponedeljek, dne 15. sept. in torek, dne 16. sept. 1924 vsakokrat popoldne od 2—6. Natančen razpored je razviden na deski v šoli na Ledini. Redni pouk se prične v ponedeljek, dne 22. septembra 1924 ob 2 popoldne.

Tržič. Vpisovanje na meščanski šoli bo 12., 13. sept. od 8—12. Začetna sv. maša v nedeljo, 14. sept. ob 8. Redni poduk 15. sept. ob 8. — V nedeljo, dne 14. sept. priredi meščanska šola običajno letno razstavo risarskih in drugih izdelkov, ki so bili na državni razstavi v Beogradu. Obisk te razstave občinstvu toplo priporočamo. Vstop prost. — Ravnateljstvo.

Srednja kmetijska šola v Mariboru otvori letos svoj I., II., in III. letnik. Šola je triletna; četrto leto je določeno za praktično izpopolnitev. Vsi učenci so eksternisti in se tedaj morajo drževati izven zavoda na lastne stroške. Pogoji za sprejem so: a) starost vsaj 15 in ne nad 19 let, vendar morejo vstopiti tudi 14letni, ako so telesno dovolj razviti, kar določi šolski zdravnik; b) dovršena nižja gimnazija, realka, oziroma popolna (4 razredna) meščanska šola z vsaj dobrim uspehom, vendar pa slab red iz kakega tujega jezika ne ovira sprejema. Absolventi samo 3 letnih meščanskih ter dveletnih kmetijskih šol morajo polagati ob vstopu sprejemni izpit iz slovenščine (ali srbohrvaščine), matematike, geometrije, fizike in zemljepisa v obsegu, ki je razviden iz posebnega programa (dobi se pri direkciji za 1 Din); c) absolventi 6. razreda gimnazije, oziroma realke lahko izjemoma vstopijo takoj v II. letnik pod pogojem, da položijo izpit čez I. letnik; d) dobro vedenje; e) državljanstvo SHS; f) telesno in duševno zdravje. Šolsko leto za II. in III. letnik začne 1. oktobra, za I. letnik (novince) pa izjemoma 15. oktobra t. l. Prošnje za sprejem v I. letnik je kolkovati s 25 dinarji in poslati najdalje do 1. oktobra t. l. direkciji drž. srednje kmetijske šole v Mari-

boru s sledečimi prilogami: 1. krstni list, 2. domovnica, 3. zadnje šolsko spričevalo, 4. izpričevalo o nornosti. Obvestilo o rešitvi prošnje se dostavi po pošti vsakemu prosilcu.

Cerkveni vestnik.

c Cerkev Marije Pomočnice na Rakovniku. Sv. Stolica je z odlokom z dne 30. julija pod običajnimi pogoji dovolila popolen odpustek vsem vernikom, kateri obiščejo svetišče na dan posvetitve ali na obletnico posvetitve ali v kakem dnevu sledeče osmine. Od srede do nedelje se obhajajo isotam duhovne vaje: pridige so zjutraj ob petih in zvečer ob četrta osem.

Narodno gledišče.

11. sept. se poje opera Evgen Onegin. V vlogi Lenskega nastopi kot gost tenorist gospod J. Jiranek iz Prage, ki je v tej vlogi na mnogih čeških gledališčih žel priznanje. Vlogo Tatjana poje prvič na našem odru novo angažovana dramatična pevka gđ. Vanečkova. Naslovno vlogo Onjegina poje g. Popov, ki šteje to partijo med svoje najboljše. Vlogo kneza Gremina poje pri tej predstavi g. Bettetto. Pozneje bosta nastopala v tej partiji tudi gospoda Zathay in Zupan. Ostale vloge pojejo: Gdč. Sfiligojeva, Ropasova, ga. Smolenskaja, gg. Mohorič, Šubelj in Perko. Opero dirigira g. Balatka, režira g. Bučar.

Pevski vestnik.

Celjsko pevsko okrožje nujno poziva vse one pevске odseke, ki na okrožnico še niso prijavili udeležbe za pevsko prireditev dne 21. t. m. in tudi niso sporočili, katere pesmi bodo peli, da to takoj store, ker bi sicer morala prireditelj radi nemarnosti nekaterih odsekov odpasti. Prosimo toraj! — Celjsko pevsko okrožje.

Dijaški vestnik.

d Celokupnemu kat. mislečemu celjskemu dijaštvu v vednost. Ponovno opozarjamo vse kat. dijake in dijakinje iz Celja in okolice, da se vrši v nedeljo, dne 4. septembra ob 9. dopoldne v vrtni dvorani hotela »Beli vol« ustanovni občni zbor D. C. K. D. Vst tisti, ki se še niste priglasili za vstop v to društvo, storite to do sobote, dne 13. septembra, ker sicer nimate ne aktivne ne pasivne volivne pravice. Zahtevajte pa tudi, da se vam predlože pravila, da jih imate priliko preštudirati. — Upam, da ne bo noben zaveden kat. misleči dijak(inja) izostal. — Za priprav. odbor: Drobne, cand. phil.

d O nameravanem izletu na gore se pomnimu nočoj ob 8. uri zvečer v Ljudskem domu. — B. M. R.

Poizvedovanja.

Našla se je večja vsota denarja. Dobi se v Hiralnici sv. Jožefa, Vidovdanska c. 9.

Našlo se je v cerkvi sv. Jakoba dne 8. t. m. nekaj denarja. Dobi se; Čopova c. 21, pod pritliče.

Pozabil je neki gospod v trafiki Bič, Ambrožev trg, mal zavitek. Prosi se, da se tam oglasi.

Ubogi invalid — čevljarski učenec — je izgubil od Zidovske ulice do Marijinega trga čevljev (rjav). Pošten najditelj se prosi, da ga odda pri L. Brecljniku, čevljarskemu mojstru, Vidovdanska cesta 1.

Fotografije Marijan. kongresa

s privojenjem načelstva zunanjih priprav prodaja fotograf g. AVG. ZALETEL, Stari trg 32 (razglednice po 5 Din, večje 13×18 cm na karton po 20 Din). — Slike so dobro pogojene. 5494

Poslano.*

V javnosti, osobito v Tržiču in okolici krožijo vesti, da se je pri bodoči vili tvrdke C. B. Mally v Tržiču in okolici podrla škarp, katero je zgradila stavbena tvrdka Viljem Treo. Resnica je, da se je škarp v dolžini 12 m podrla, netočna pa je vest, da je to zakrivila stavbena tvrdka Viljem Treo, Ljubljana, Gosposvetska cesta 10, podružnica Tržič. Da ne bode eventuelno namenoma napačnega sumničenja moje tvrdke, moram javnosti pojasniti, da škarpe ni zgradila stavbena tvrdka Viljem Treo, Ljubljana, Gosposvetska cesta 10, podružnica Tržič, temveč je bilo to delo poverjeno stavbeni tvrdki profesor Rudolf Treo, Ljubljana, Gosposvetska cesta samo št. 12. Toliko v pojasnilo mnogih govoric in v znanje njihovim namenoma raznašalcem.

R. Treo.

* Za vsebino tega dopisa odgovarja uredništvo le, kolikor določa zakon.

Specielno za gospode DUHOVNIKE nudi črne

dežne in Hubertus-plašče

ter PELERINE samo iz prvovrstnega in nepremočljivega blaga konfekcijska in modna TROOVINA

Fran Lukič, Pred škofijo 19.

Gospodarstvo.

Dr. Basaj:

Ali so male hranilnice in posojilnice po deželi še umestne?

Pred nekoliko dnevi se je razmisljalo to vprašanje na izredno važnem večjem sestanku in so tam prišli do zaključka, da bolj kaže držati le še večje posojilnice, male pa z ozirom na današnje težke gospodarske razmere opustiti, gotovo pa ne ustanovljati novih malih posojilnic.

Ni mi znano, kateri razlogi poglavitno so mišljenji pod težkimi gospodarskimi razmerami. Gotovo pa je, da težke gospodarske razmere govore, če presojava z zadružnega stališča, ravno za male hranilnice in posojilnice ali za Rajfajzenove posojilnice, kot jih imenujemo po njih ustanovitelju.

Ko je bil položaj za nemškega kmeta najtežji, ko je trpel vse njegovo gospodarstvo ravno vsled pomanjkanja kredita, ko mu je bil napredek gospodarstva in s tem tudi boj z ameriškim farmerskim proizvodstvom ravno vsled pomanjkanja cenene kredita onemogočen in ko je nemški kmet bil v nevarnosti, da podleže v boju z ameriškim poljedelstvom in izkrvavi v rokah oderuhov, tedaj so bile male hranilnice in posojilnice očeta Raiffeisena, s svojo neomejeno zavezo, z malim okolišem in brezplačnim vodstvom tiste čudodelne ustanove, ki so nemškega kmeta rešile, ki so se v celi Nemčiji neverjetno hitro razširile in neverjetno hitro tudi našle pot med kmečko ljudstvo drugih držav, drugih narodov.

Mogoče je, da se udeleženci tistega sestanka dalekosežnosti svojega sklepa niso niti zavedali. Prepričan sem, da ali niso mislili pri svojem sklepu na blizu tri stotine naših rajfajzenov ali pa se niso zavedali bistva rajfajzenovih posojilnic in njih pomena za naše kmečko gospodarstvo. Ni mi bo torej dovoljeno, da kolikor mogoče na kratko opozorim samo na najvažnejše momente, ki odločno in z vso težo govorijo za to, da držimo naše male posojilnice. Še več, ne le da jih držimo v dosedanjem obsegu in številu, temveč da z vsemi močmi delujemo za uresničenje one resolucije V. katol. shoda, ki pravi kratko: »Hranilnico in posojilnico v vsako faro!«

Kmečko gospodarstvo vsled svojih posebnosti povsod zahteva cenene kredita. Kmečko gospodarstvo dragega kredita ne prenese. To je izkušnja, tako splošna, da je dokazovanje nepotrebno in nepotrebno tudi navajanje historičnih in statističnih podatkov za to.

Cenen kredit pa ima dva zelo važna pogoja: popolno varnost in čim manjšo režijo. Raiffeisen je pri reševanju vprašanja kmečkega kredita tema dvema pogojema najpopolnejše ugodil z dvema principoma: neomejeno solidarno jamstvo vseh članov zadruga in brezplačne častne dolžnosti vseh mož v vodstvu zadruga. To je čisto, krščansko združništvo, h kateremu se bomo morali vedno in vedno povračati, ne pa se od njega oddaljevati.

Le kot popolnitev ali pa kot potrebno posledico navedenih dveh načel je uvedel v svoj sistem še druge zahteve.

Omejitev delovanja zadruga na majhen okoliš, na faro ali obkino sledi iz potrebe neomejene zaveze. Ako vsi člani posojilnice jamčijo solidarno s celim svojim premoženjem za posojilnico, je jasno, da se morajo med seboj poznati. Ravno tako mora vodstvo zadruga, možje načelstva poznati premoženjske razmere in osebno zanesljivost kmetov, ki naj jih sprejme v članstvo zadruga in jim dovoljuje posojila.

Ako možje v načelstvu vršijo svojo dolžnost kot brezplačno, častno službo iz ljubezni do bližnjega, se zopet ne sme v tem delu od njih preveč zahtevati: zato naj se ta njihova dolžnost kolikor mogoče zmanjša in olajša z omejenim okolišem. Pri majhni posojilnici jim je pri njihovi sposobnosti in izobrazbi omogočen pregled, jim ni pretežko poslovanje. V pobudo za tako delo pa jim je misel, da delajo za sosedo, za svoje soseske, sofarmane, ne pa za tuje jim ljudi.

V rezervni zaklad, ki ga zahteva Raiffeisen, naj gre ves dobiček. Ni namreč posojilnice, delati dobiček, temveč preskrbeti malim ljudem kredit po kolikor mogoče nizki obrestni meri. Ako je pri poslovanju konec leta vendar prebitek, naj gre v celoti v rezervni zaklad in naj se nikoli ne razdeli. Ker je razdelitev dobička že za vedno vnaprej izključena, odpada za vodstvo izkušnja, da gospodari na dobiček. V kolikor pa gre ves poslovni prebitek vsako leto v rezervni zaklad, se s tem ne poveča toliko varnost za vloge, ker je varnost vlog več kot dovolj zagotovljena z neomejeno zavezo; z rezervnim zakladom se poglavitno omogoči zadrugi še bolj dosegati svoj namen, da dovoljuje čim cenejši kredit.

Male posojilnice so velike važnosti pa tudi za organizacijo varčevanja. Ne le, da je z neomejenim, solidarnim jamstvom podana popolna varnost za vloge, ne le, da vlagatelj osebno pozna možem v vodstvu zadruga, katerim denar zaupa, ampak zavest, da bodo mogoče jutri ali pozneje sami potrebovali od te zadruga posojila, je gotovo najboljša pobuda, da svoje prihranke nosijo v domačo za-

drugo. Prezreti seveda tudi ne smemo splošno znane človeške slabosti: bližnje priljubljenosti. Ustvarimo jim najbližjo priljubljenost za naganje prihrankov v domači faro, pa bodo te prihranke res nosili. Čim gostejša bo mreža hranilnic, tem več bo priljubljenosti za zbiranje, za varčevanje, tem več ljudskega denarja se bo zbiralo, da oplodi naše kmetijsko gospodarstvo. Pomnite, da brez kapitala ni napredka. To velja tudi za kmetijstvo.

Res je, da so težke gospodarske razmere. Ali ako z zadružnega stališča iščemo odpomoči, jo moramo iskati ravno v rajfajzenovih hranilnicah in posojilnicah. Nalijmo čistega vina! Nazaj k načelom Raiffeisena! Kdor misli odpomoči z velikimi posojilnicami, kdor za to navaja potrebo delitve dela in strokovnega vodstva, ta ali popolnoma plava v današnjem duhu profitarstva ali pa ne vidi, kam velike posojilnice vodijo.

Naše ljudstvo je znalo oceniti pomen malih hranilnic in posojilnic in se jih je z verno in zaupanjem oklenilo. Ne podirajmo tega, kar je v slovenskem združništvu najlepšega in najidealnejšega, temveč pomagajmo dograditi to do večje popolnosti. »Hranilnico in posojilnico v vsako faro!«

g Zavarovanje proti toči. Dosedanja uređitev tega vprašanja ni pokazala pričakovane uspeha. Nekatere pokrajine se sploh odtegujejo zavarovanju pri državnih ustanovah in se raje obračajo na privatna društva. Iz te situacije misli ministristvo poljedelstva najti izhod v reviziji dosedanjega zakona, ki naj bi se oslonil na novo osnovo zavarovanja. Najprikladnejše zavarovalne institucije bi bile državne ali mešane, pri katerih bi bila odredjena močna državna kontrola. V tem oziru bi moglo služiti za vzor zavarovanje, ki ga je Bavarska uvedla leta 1884, ki je bilo potem tekom časa zelo izpopolnjeno. Bavarska je vpečljala državno zavarovanje. Četudi je ta dežela zelo podvržena vremenskim škodam, vendar ni nosila nobenih doplačil, ker so premije same pokrivala škodo.

g Inspekcija vod vodi počasi vodnih zadržev v Vojvodini popravilo škode, ki so tej deželi letos povzročile velike ponesrečja. V ta namen je ministristvo poljedelstva izplačalo že 90 milijonov dinarjev, a bo naznalo na novo odrediti še kredit v znesku 50 milijonov dinarjev.

g Izmena tračnic med Belgradom in Zagrebom. Naša vlada se pogaja z nemško industrijsko grupo Otto Wolf radi izmenjave pokvarjenih tračnic na progi Zagreb-Belgrad, za kar bi plačala vlada 400 milijonov dinarjev. Vendar še ni nič definitivnega sklenjeno.

g Razširjanje puškarnice v Kranju. Kakor javljajo listi, se namerava puškarna v Kranju razširiti s sodelovanjem češkega kapitala.

g Velik živinski sejem v Belgradu. Kakor nam poročajo iz Belgrada, priredi 21. do 23. septembra t. l. belgrajska mestna občina s sodelovanjem vseh trgovskih in gospodarskih korporacij na široki osnovi velik sejem za živino in živinske produkte.

g Certificati o izvozu blaga iz kneževine Lichtenstein, katere je dosedaj izdajala vlada v Vaduzu, izdajajo od 1. avgusta t. l. nadalje gospodarske zbornice kneževine Lichtenstein.

g Sladkorna kampanja v Italiji. Že koncem p. meseca so začele sladkorne tvornice prevzemati sladkorno peso od producentov. Začetkom septembra je večina tvornic že obratovala. Kampanja 1924—1926, ki se začne s 1. septembrom 1924, bo dala ca 400.000 ton sladkorja. Ker znaša poraba Italije samo 320 tisoč ton, bo preostajalo ca 80.000 ton za izvoz.

g Hranilne vloge v Italiji. Dne 31. maja t. leta so dosegle hranilne vloge v Italiji višino 21 in pol milijarde lir. Od te celokupne vsote odpade na hranilnice 11,3 milijarde lir, 9,4 milijarde lir je vloženih pri poštini hranilnici, 750 milijonov lir pa pri zastavljalnica. — Sredi leta 1914. so znašale hranilne vloge v Italiji samo 5,1 milijarde lir.

g Kongres štednje v Milanu. Od 21. do 25. septembra t. l. se vrši v Milanu kongres za organizacijo in propagando štednje, na katerega bo najbrže tudi naša vlada odredila svoje delegate.

g Nova uvozna carinska tarifa v Avstriji. Po novi avstrijski uvožno-carinski tarifi bi znašala carina na uvoz svinj nad 110 kg težkih 5 zlatih kron od komada, na uvoz prašičev do 10 kg 1,50 zl. krone, a od 10—40 kg 4 zlate krone od komada. Konji za klanje ne plačajo carine. Prekomorska svinjska mast se oceni s 3 zl. kronami, ostala svinjska mast in slanina pa s 5 zl. kronami. Uvozna carina na svinjsko meso znaša 14 zl. kron, na ostalo meso 12 zl. kron, na predelano (sušeno, kuhano itd.) meso pa 24 zl. kron. Pšenica plača pri ceni od 3200 do 3800 a. K 2 zl. kroni za 100 kg, ako pa je izpod 3200 ali iznad 3800 a. K, plača 4 zl. krone, oziroma 0,25 zl. krone.

g Ukinjenje uvozne carine na moko na Poljskem. Kakor poročajo iz Varšave, je ministristki svet ukinil uvozne carine za moko in uvedel izvozno carino za rž v znesku 1 zlata po toni.

g Naraščanje težav tujih posojil v New Yorku. Ker je londonska konferenca prinesla

ugodne rezultate in ker je v Ameriki obilica denarja, so kurzi tujih posojil na newyorški borzi znatno poskočili. Od maja t. l. pa do septembra t. l. beležijo nekatera tuja posojila do 10 odstotkov porasta, tako da je nastala dispariteta med ameriški in evropski notacijami.

g Število bank na Poljskem. Število delniških družb-bank na Poljskem je 133. V Varšavi sami je 45 bank. Večina poljskih bank datira iz povojnih let 1921 do 1923 t. j. iz dobe najhujše inflacije.

g Produkcija premoga v Avstriji. V mesecu juliju t. l. so nakopali v Avstriji 227.000 ton premoga (črnega, rjavega), v juniju t. l. pa 234.000 ton.

Borze.

10. septembra 1924.

DENAR.

Zagreb. Italija 3.315—3.345 (3.3375 do 3.3375), London 336.90—339.90 (339.50 do 342.50), New York 75.80—76.80 (76.30—77.30), Pariz 4.00—4.05 (4.0225—4.0725), Praga 2.265 do 2.295 (2.275—2.305), Dunaj 0.1083—0.1083 (0.10755—0.10955), Curih 14.25—14.35 (14.35 do 14.40), efekt. dolarji 74.625—75.625 (75.50 do 76.50).

Curih. Belgrad 6.90 (7.—), Budimpešta 0.06695 (0.0689), Berlin 1.265 (1.265), Italija 23.25 (23.26), London 23.60 (23.63), New York 533 (533.75), Pariz 28.40 (27.85), Praga 15.95 (15.92), Dunaj 0.00751 (0.0075), Bukarešt 2.85 (2.89), Sofija 3.35 (3.85).

Dunaj. — Devize: Belgrad 936, Kodanj 11.900, London 315.900, Milan 3094, New York 70.935, Pariz 3752, Varšava 13.570. Valute: dolarji 70.460, angleški funt 314.100, francoski frank 3725, lira 3090, dinar 934, češkoslovaška krona 2117.

Praga. — Devize: Lira 148.50, Zagreb 44.62%, Pariz 179.50, London 150.80, New York 93.95.

Vrednostni papirji:

Ljubljana. Vojna odškodnina 117 do 122, Celjska posojilnica, d. d. Celje 210, Ljubljanska kreditna banka, Ljubljana 225, Merkantilna banka, Kočevje 118 do 122, Prva hrvatska štedionica, Zagreb 918, Slavenska banka, Zagreb 103 do 108, Strojne tovarne in livarne, Ljubljana 164, Trboveljska premogokopna družba, Ljubljana 480 do 500, Združene papirnice Vevče 123 do 128, 4 in pol odst. zadolžnice Kranjske deželne banke 93.

Zagreb. — Hrv. esk. banka, Zagreb 119, Hrv. sveopća kred. banka, Zagreb 122, Hrv. skl. hip. banka, Zagreb 59 do 61.50, Jugoslovenska banka, Zagreb 113, Ljubljanska kreditna banka, Ljubljana 220 do 240, Prva hrv. štedionica, Zagreb 915, Slavenska banka, Zagreb 105, Srpska banka, Zagreb 139, Hrv. esk. banka, Zagreb 102, Hrv. slav. d. d. za industriju šećera, Osijek 925 do 940, Našice 93, Gutmann 1000, Slavonija 83 do 86, Trboveljska premogokopna družba, Ljubljana 480, Vojna odškodnina 114 do 116.50, 7 odst. inv. posojilo 63 do 64.

BLAGO.

Ljubljana. Les. Skureta 13 mm, I, II, Ico vag. Kranj 800, deske 20 mm, I, II, III, Ico meja 690, remeljni 70-70, I, II, III, Ico vag. nakladalna postaja Gorenjsko 625, letve 20-40, 1, 2, 3 m, Ico nakladalna postaja Kranj 500, lipa, plohi, 54 mm, od 14 cm širina, media 28 cm, Ico meja 900, hruska, plohi, od 1.50 m napr. dolž. od 14 cm šir. na deb. 26, 30, 40, 60 in 80 mm, media 30 cm, Ico meja 1100, oreh, plohi, od 1.50 m dolž. napr. deb. 30, 40, 50, 60, 70 mm od 14 cm napr. media 28 cm, Ico meja 2100, hrast, okrogel les od 2.50 m dolž. napr. od 30 cm prem., Ico nakladalna postaja 400, drva, suha, bukova, 1 m dolžine, Ico nakladalna post. Slov. 3 vag. 28 do 29, 28 (zaklj.), oglje la, vilano, Ico meja 123. Zito in poljski pridelki: Pšenica domača, Ico Ljubljana 375, pšenica bačka, Ico Bačka postaja 365, oves bački, Ico Bačka postaja 275, kuruza bačka, Ico Bačka postaja 295, krompir uzančni, Ico gor. postaja 1 vag. 110 do 116.25 116.25 (zaklj.), laneno seme, par. Ljubljana 675, suhe gobe po kakovosti 46 do 52. Stročnice, sadje: Fižol ribničan, Ico Ljubljana 570, fižol prepeličar, Ico Ljubljana 500, fižol mandolon, Ico Ljubljana 440. Vино: Vино, belo, dolensko, štajersko, hrvatsko po vzorcu, Ico nakladalna postaja 700.

Novi Sad. Pšenica 345 do 355, kuruza 287 do 290, moka 565 do 550.

Socialni vestnik.

Fran Erjavec:

Pravilnik k zakonu o zaščiti delavcev.

Casopisi so prinesli vest, da je ministristvo za socialno politiko po dveh dolgih letih vendarle izdelalo pravilnik k enemu najvažnejših socialno političnih zakonov, to je k zakonu o zaščiti delavcev in da pride ta že prihodnje dni pred ministristki svet, ki bo o njem sklepal. Ker je po toči zvoniti prepozno in smo bili doslej pod prejšnjimi vladami navajeni dobivati iz tega čudnega ministristva dosledno prava pravcata skrupula in žive dokumente upravne nesposobnosti ter naravnost šovinističnega centralizma, naj mi bo

dovoljeno že v naprej pripomniti k temu pravilniku nekaj nujnih opazk, da jih bo mogoče pri končni redakciji še upoštevati.

Pravilnik k zakonu o zaščiti delavcev je bil jako nujen in je tudi prav posebne važnosti, kajti ni ga bilo morda še zakona po prevratu, ki bi bil tako lahkomišelnost in tako diletantsko sestavljen, kot ravno ta. Radi obširnosti snovi, ki jo ureja, naj se omejim danes le na njegov četrti oddelek (§§ 70 do 107 a), ki govori o »borzah dela« in pri katerem sem sam precej sodeloval. Imeli smo tedaj mnogo posvetovanj, ki so rodila lepe in pravilne rezultate, toda tedanji in žal še sedanjí načelnik delavskega oddelka v ministristvu za socialno politiko je šel preko vseh sklepov teh enket ter trmasto — trma je pa navadno sestra nesposobnosti — in samovoljno uvedel v načrt prave pravcate gluposti, oziroma črtal celo odstavke, tako da je v svoji današnji obliki naravnost karikatura, ki kriči po reviziji. Mož, ki dotlej nikdar v življenju nobene »borze dela« (že ta izraz je stvarno napačen, kar sem povdarjal v svoji knjigi: »Brezposelnost itd.«) videl ni, je s tem zakonom fakično razdril vso lepo in smotreno organizacijo naših posredovalnic za delo, ki so se tedaj tako lepo razvijale ter s svojimi uspehi in ceneno režijo pokazale pravilnost svojega ustroja. Ta zakonski načrt je bil v zakonodajnem odboru — fabriki za zakonske suragate — brez debate sprejet, po velikih težavah in obotavljanjih od strani Pašića tudi podpisan in končno sredi junija l. 1922. razglašen v »Službenih novinah«. Čeprav obsega vitalne delavske zadeve (delovni čas, delavske zbornice, borze dela, delavske zaupnike in delavske legitimacije), vendar dosedanje vlade v svojem notoričnem antagonizmu proti vsej socialni politiki in zakonodaji niso čutile potrebo izdelati k temu zakonu tudi potrebni pravilnik, radi česar v tem zakonu odrejenih določb deloma nihče ni izvrševal, z institucijami pa, ki jih ta zakon »ureja«, so pa delali kakor svinja z mehomo, tako da so na vsej črti propadale. To zavračevanje je pa v svojem efektu rodilo vsaj to dobroto, da bo morda mogoče danes s pravilnikom odpraviti in vsaj za prvo silo popraviti marsikako pogreško zakona, kajti na revizijo zakona po vsej priliki ne moremo upati še tako hitro. In na nekatere najnujnejše in najvažnejše določbe, ki naj jih ta pravilnik k §§ o »borzah dela« vsebuje, naj opozorim tem potem.

Prvo, kar je potrebno je, da se pridelijo posredovalnice nazaj k pokrajinskim oddelkom za socialno skrb in se jih na ta način reši direktne podrejenosti ministristvu za socialno politiko, kajti centralizacija posameznih panog socialne politike je pomenjala v praksi doslej njihovo smrt. Nad njimi je stal visel Damoklejev meč v obliki absurdnih odredb, ki so prihajale iz Belgrada in ki so onemogočevale vsako redno poslovanje, dočim na druge najnujnejše zadeve niti odgovorov ni bilo. Posredovalnice naj tvorijo, kakor so bile zamišljene in kakor so tri leta tudi uspešno delovale, samostojne institucije pod kontrolo in v proračunu pokrajinskih oddelkov za socialno politiko.

»Osrednja borza dela«, ki jo določa § 75 cit. zakona, je vsekakor potrebna, zato naj se zopet vzpostavi z delokrogom, ki ga določa zakon, odvzeti se ji mora pa vsekakor ingerenca na »postavljanje, napredovanje, kaznovanje in odpuščanje osebja«, kar naj se poveri pokrajinskim oddelkom za socialno politiko.

§ 83. določa »deželne skupščine« vseh borz dela v državi, ki se morajo sestati najmanj po enkrat na leto, toda doslej se še ni vršila nobena. Te so v današnjih časih, ko nam trka pereča brezposelnost z vedno večjo opasnostjo na vrata, vsekakor jako potrebne, zato naj se stvar uredi tako, da se bodo tudi res vršile in da njenih sklepov ne bo mogoč premetavati vsak pisav v ministristvu.

Neobhodno je potrebno, da se v zmišlu § 94. vzpostavi zopet pokrajinske osrednje borze dela, ki so bile v zadnjih letih na veliko škodo rednega poslovanja in zgolj iz centralistične trme zatrte. Pokrajinskim osrednjim borzom dela naj bodo v vseh ozirih podrejene vse posredovalnice v dotični pokrajini, in one tvorijo vmesno instanco med krajevnimi in osrednjo državno posredovalnico v Belgradu ter posredovalni organ med krajevnimi posredovalnicami in pokrajinskim oddelkom za socialno politiko. Točno naj se začrta njih kompetenca in delokrog, ker imajo izvrševati pri organizaciji in regulaciji delavnega trga prevažno funkcijo, ki je ne more nadomestiti noben drug organ. Da so te zahtre, kaže, da avtorji zakona niso imeli nobene pojma o ustroju in poslovanju posredovalnic. V tem smislu naj se opišejo, dopolnijo in interpretirajo tudi vsi drugi §§, ki po strygo vzetem besedilu morda nasprotujejo tej zahtevi.

Pri krajevnih in pri osrednji borzi dela določa zakon posebne upravne odbore, ki imajo pa pri današnjih razmerah, kakor jih ustvarja zakon, precej fiktiven pomen, vendar naj pravilnik imenoma odreja organizacije, ki imajo pravico delegirati v te odbore svoje zastopnike, da se ne ponovi praksa, kakor obstoja še vedno pri bolniški blagajni in delavski zbornici. Danes so tozadevne razmere že toliko stabilne, da je to praktično izvedljivo.

Kaj je mišljeno s § 93a cit. zakona, stavim, da niti njegov avtor sam ne ve, vendar bi se dala iz tega napraviti lepa in zlasti pri nas silno potrebna institucija nekakih »letočih« posredovalnic, ki bi bile velike važnosti zlasti za sezonske delavce. To zadevo naj pravilnik točno uredi.

§ 94 je problematične vrednosti, zato se ga večina občin seveda tudi ne drži ali pa tako, da se hlogu usmili. To vprašanje je treba točno urediti.

Morda ni uspešno delovanje nobene druge socialno politične institucije tako popolnoma odvisno od kvalitete in strokovne usposobljenosti uradništva kot ravno posredovalnice, zato je treba urediti strokovne izpite, kakor so uvedeni n. pr. pri uradništvu bolniške blagajne. § 96 naj se v tem smislu dopolni s pravilnikom, obenem je pa treba dati vsaj vodilnim uradnikom s proračunom možnost nadaljnje strokovne izobrazbe. Na tem mestu naj takoj tudi omenim, da je pri vsaki borzi dela potrebna preprosta delavska čitalnica, ki mora imeti vsaj glavne lokalne liste, ker tvorijo ti tudi važen poslovni material uradništva. Potrebne vsote za te liste in najnujnejše strokovne časnike bi se ne smelo črtati iz proračuna nobene posredovalnice.

Nemudoma naj se odpravi nesmiselna določba, da smejo izdajati borze dela delavcem polovične vozne listke, če potujejo iskat dela, ker je ta določba v škodo erarja in praktično tudi v škodo delavcev. Ti listki naj se izdajajo le posredovanim delavcem.

Istočasno s tem pravilnikom morajo iziti tudi vsi specijalni pravilniki glede podpiranja nezaposlenih, ki naj bodo urejeni tako, da bodo tvorili prvo stopnjo k sukcesivno uvedenemu zavarovanju za brezposelnost.

Bolniške blagajne pobirajo sedaj posebne prispevke v svrhu vzdrževanja borz dela. Pri današnjih razmerah radi tega borze dela niso nobeno breme za državo, temveč celo nekako pridobitno podjetje, kar je morda unikum. To se mora odpraviti in pravilnik naj jasno določa, da se morajo ti prispevki uporabljati samo v pokrajini, kjer so bili nabrani, zato naj jih odračunavajo bolniške blagajne direktno osrednjim pokrajinskim borzom dela v svrhu kritja za tekoče izdatke in nadaljnje izpopolnjevanje cele institucije, ki je komaj v povojih. Vsaj one posredovalnice v glavnih mestih morajo imeti lastna uradna poslopja z

institucijami, ki spadajo zraven (kuhinjami, prenočišči itd.) in te bo s temi prispevki mogoče zgraditi.

Vsporedno s tem pravilnikom naj se izda nov pravilnik glede ureditve vprašanja inozemskih delavcev, o čemur sem na tem mestu že razpravjal.

To bi bile nekatere najvažnejše pripombe, v podrobnostih bi jih bila pa seveda še cela vrsta, zato je neobhodno potrebno, da dobe pravilnik pred uveljavljanjem v izjavo vse zainteresirane organizacije, institucije in pa strokovnjaki.

Turistika in sport.

ŠPORTNI PREGLED.

Nogomet. Prvo kolo zaključnih tekem za prvenstvo Jugoslavije, ki se je igralo pretečeno nedeljo, je končalo z rezultati: Ilirija (Ljubljana): Sarajevski ASK 1:3, Hajduk (Split): Gradjanski SK (Zagreb) 5:0, Jugoslavija (Belgrad): Slavija (Osijek) 5:2. Prvak subotičkega podsaveza Somborski Sport je bil v prvem kolu brez protivnika. Iz konkurence izpadejo potemtakem ljubljanska Ilirija, Gradjanski SK in Slavija. V drugem kolu se sestanejo 21. t. m. Jugoslavija: Sombor v Subotici, Hajduk: Sarajevski ASK v Sarajevu. Finalista bosta skoro gotovo Hajduk in Jugoslavija — ako ne bo novih presenečenj. Usodni poraz dosedanjega prvaka Gradjanskega SK v Splitu znači namreč sportno presenečenje prvega reda in tudi poraz Ilirije po SASKu, ki v Ljubljani ni bil v stanu razviti kako posebno igro, je prišel nepričakovano. Ilirija je v tej tekmi tekmo prvega polčasa povsem dominirala na igrišču, toda v drugem polčasu je podlegla lastnemu tempu ter popolnoma popustila. SASKu je uspelo potisniti jo v defenzivo in doseči najprej iz enajstmetrovke izravnavo, nato po desnem krilu še drugi in tretji gol. Vzrok temu bolečemu neuspehu našega prvaka leži v slabi napadalni vrsti, iz katere se bodo morali nekateri starejši igralci brezpogojno umakniti mlajšim silam.

SASK je igral 8. t. m. v Ljubljani še drugo tekmo in sicer s kombiniranim teamom ljubljanskega nogometnega podsaveza. Rezultat tekme glasi 1:1. Pri tem je treba naglasiti, da je bilo

kombinirano moštvo neprestano v premoči in da je podalo mnogo lepšo igro kot dan preje Ilirija. Gostje so drugi dan ugajali manj kot prvi dan, njihova velika nediscipliniranost je marsikoga neprijetno dirnila. Podsavez je preizkusil v tej tekmi nekatere nove moči, ki naj bi izpopolnile podsavezno reprezentančno moštvo za pokalno tekmo dne 14. t. m. v Zagrebu.

Finale juniorskega turnirja med Ilirijo in Primorjem, ki se je vsled odredbe podsaveza v nedeljo ponovilo, je končalo tokrat z zasluženom zmago Ilirije v razmerju 3:2. Obe moštvi sta igrali zelo nervozno, posamezniki v Primorju so bili razen tega tudi skrajno nedisciplinirani.

V Celju sta absolvirala SK Celje in ljubljanski Jadran prvo tekmo prvorazredne prvenstvene sezone 1924-25. Zmagal je Jadran s 5:2; igra je bila zadovoljiva z obeh strani, SK Celje je bilo v kljub negativnemu rezultatu nekoliko v premoči.

V Mariboru je slavil I. Slov. SK »Maribor« petletnico svojega obstoja z velikopoteznim programom. Jubilejne prireditve je otvoril v nedeljo dopoldne propagandni obhod sportnih društev, popoldne so se vršila v Ljudskem vrtu lahkoatletska tekmovanja in nogometna tekma Rapid: Viktorija (Zagreb), ki je završila z rezultatom 3:1 za Rapid. V ponedeljek so se nadaljevale lahkoatletske tekme, nogometna tekma med Rapidom in Mariborom je ostala neodločena (1:1), propagandna tekma hazen ljubljanskih sportnih klubov Ilirije in Atene je končala z rezultatom 3:1 za Ilirijo. Pokal za prvaka propagandne stafete skozi Maribor je dobila stafeta ljubljanskega Primorja, drugi važnejši lahkoatletski rezultati so: 100 m Perpar (Prim.) 11.2, 200 m Weibl (Prim.) 25.1, skok v daljavo Perpar 607 cm, skok v višino Baumgartner (Ptuj) 160 cm.

Prvenstvene tekme II. razreda v Ljubljani so se pričele 8. t. m. s tekmo Slovan: Korotan (Kranj). Rezultat 8:1, igra je bila dokaj zanimiva.

Kolesarstvo. Dirka za prvenstvo Jugoslavije na progi Zagreb—Ljubljana, ki se je vršila v nedeljo s ciljem v Ljubljani, znači nov uspeh dosedanjega jugoslovanskega prvaka Dukanoviča (Sokol, Zagreb), ki je došel na cilj v času 4 ur 54 minut kot prvi skoro četrt ure pred ostalimi vozači. Na sledečih mestih

so: Truban (Orao, Zagreb), Osrečki (Sokol, Zagreb), Kosmatin (Primorje, Ljubljana) itd. Kosmatin in Osrečki sta imela pri Novem mestu karambol, ki je Kosmatina za več minut zadržal ter mu brez dvoma vzel mnogo izgledov na boljši placement. Primorje je vložilo vsled tega protest pri saveznem razsodišču, ki pa je bil zavrnjen. Nekateri člani Primorja so radi Kosmatinove nezdode provzročili že na cilju incidente, ki so se nadaljevali kasneje pri razdelitvi daril. Savez je smatral nato za potrebno uvesti proti Primorju disciplinarno postopanje, ki je končalo s tem, da je bil SK Primorje izključen iz Jugosl. koturaškega saveza.

Ljubljanska porota.

DRUGI DAN POROTE. — DVE TAJNI OBRAVNAVI.

Danes sta se vršili dve obravnavi, obe radi hudodelstva po § 127. Pri obeh je bila javnost zaradi pohujšanja izključena.

Prvi je nastopil komaj 16 letni zidarski pomočnik Ivan Habič iz Bizovika pri Dobrunjah, ki je bil radi javnega pohujšanja obsojen na 3 mesece strogega zapora. — Pri drugi obravnavi sta bila obsojena Anton Dolžič na 14 mesecev, Novak Josip na eno leto ječe, Černjak Ivan pa je bil oproščen. Vsi trije so doma iz Spodnje Zadobrove.

Danes se vršita dve obravnavi, in sicer proti Heleni Stefaudičevi radi detomora in proti Petru Pircu radi uboja.

Na novo sta se razpisani dve jako zanimivi obravnavi, in sicer proti Jerančiču iz Karlovske ceste v Ljubljani, ki je obtožen umora Fani Petkovskove na Vidovdanski cesti. Ta se vrši v ponedeljek, dne 15. septembra. Dalje se vrši v torek in sredo dne 16. in 17. novembra obravnavi proti Janezu Kristanu iz Pirniča radi umora svoje žene in radi goljufije. Obravnava je določena, kar je zelo redko, na dva dni in je klicanih k obravnavi 54 prič. Predsedoval bo senatu svetnik dr. Kaiser, zagovarjal pa bo obtoženca dr. Švigelj.

Naznanila.

Krekova mladina (dram. odsek) ima sestanek drevi ob 8. v prostorih Jug. strok. zveze, Stari trg 2-I. Na dnevnem redu so zelo važne stvari, zato za vse člane in članice obvezen. — Odbor.

NAJBOLJŠA NAJCENEJŠA NAJUSPEŠNEJŠA REKLAMA
so oglaš v »Slovenču«.

ŠIVALNI STROJ
je naprodaj za 1000 Din v Rožni ulici št. 21. 5497
DIJAK se sprejme na dobro hrano in stanovanje. — Cena 1200 Din za celo oskrbo. Naslov v upravi. 5496

PRODAM
MOŠKO KOLO.
Ogleda se Domobranska c. št. 7, I. nadstropje, od 12 do pol 2 popoldne. 5466

Prodajalco iščem
za trgovino stekla in porcelana. — Pismene ponudbe s referencami je poslati na: **AVG. AGNOLA**, Ljubljana.

Potrebujemo za takoj enega
IZDELOVATELJA VOŠČENIH SVEČ!
Mesto stalno, plača dobra. Ratkovič, Orlovič i drug, ILIDŽA pri Sarajevu.

KUHARICO
dobro, z večletnimi spricvali, sprejemem. Pridnost, snažnost in poštenost predpogoj. — Naslov v upravi »Slovenca« pod številko 5462.

PRIDEN IN POSTEN HLAPEC
za v trgovino se sprejme pri tvrdki AL. S. M. ZORMAN, Ljubljana, Stari trg 32

Proda se radi selitve **STAVBENA PARCELA** z opoko vred, na zrač, suhem prostoru. Naslov pove uprava »Slovenca« pod številko 5410.

KUPIM dobro ohranjen **PLETILNI STROJ**. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod šifro »Pletilni stroj«.

PRODA SE KOVČEG
sistema Mädlar kipraven za potnike. Naslov pove uprava lista pod številko 5477.

Inštruiram
nižjerealca. Naslov v upravi »Slovenca« pod številko 5478
SPREJMETA se 2 gospoda na stanovanje z ali brez zajutreka. — Naslov v upravi »Slovenca« pod številko 5479.

TRGOVINO S STANOVANJEM
na prometnem kraju v mestu ali na deželi se išče za takoj ali pozneje, tudi trgovino in gostilno. — Ponudbe na upravo lista pod šifro »TRGOVINA« št. 5381.

Razno lepo
POHIŠTVO
melika salonska garnitura, umivalnik in bufet z marmornato ploščo, omare, poselje, pisarniška blagajna — **NAPRODAJ**. Dunajska cesta 15, leva, stopa. II, levo.

P. n.

šivlje gospodinjic

opozarjamo, da so zopet dospeli najboljši šivalni stroji in kolesa

„GRITZNER“
V VSEH OPREMAH

za rodbinsko in obrtno rabo. Istotam vseh vrst čevljarjski stroji, »Adler« kakor: cilindri, levorčni in krojaški.

Pouk v **vezanju ter krpanju perila in nogavic** (šitlanje) brezplačno **edino** le pri:

Jos. Petelinc, Ljubljana blizu Prešernovega spomenika ob vod. Popravilo sprejemamo.

šivane odeje
klotaste, v vseh barvah, razpošilja po povzetju po 260 Din. Manufaktura A. KRISPER, Ljubljana, Rožna ulica št. 19. 5407

Dijakinji sprejemem na stanovanje in hrano. Klavir na razpolago. Kje, pove uprava pod št. 5408

Gosli poučuje
bivši učitelj konservatorija po znižanih cenah. — Naslov v upravi lista pod številko 5340.

Trgovina z meš. blagom se v zvezi z daljšo dobo ali poznejši nakup. Event. se pristopi kot **KOMPANJON** ali poslovodja s kavčijo. — Ponudbe pod »PRILIKA« št. 5322 na upravo »Slovenca«.

Sprejemem dobrega, pošten. **KOVAŠKEGA** pomočnika in **VAJENCA**. — **ANTON POGORELC**, kovaški mojster, Struge, Dolenjsko.

Učenec ki ima veselje do blagom, boljših staršev, s prim. šol. izobrazbo, zdrav in čvrst, ne pod 15 let star, se sprejme takoj. Dotični, ki je že nekoliko vajen trgovine, ima prednost. — Naslov pove iz prijaznosti uprava »Slovenca« pod številko 5342.

DIJAK se sprejme na stanovanje in hrano. Nadzorstvo dobro. Stanovanje je v bližini teh. srednje šole in realke. Naslov v upravi »Slovenca« pod številko 5498.

Narodna noša!
Prodajam celo žensko narod. nošo z avbo in pa nekoliko moške narodne noše. — Ana SUSTAR, Lukovica št. 22, pri Domžalah. 5485

SOBARICA
se sprejme s 15. septembrom ali 1. oktobrom; prednost imajo take z daljšimi spricvali in ki znajo nekoliko šivati. Naslov: Hotel Triglav, Sevnica. 5468

Inserirajte v »Slovenču«!

DEKLE, boljše, ki zna šivati, nekoliko kuhati, išče službe pri boljši, majhni družini. I. KRISTOF, prva mestna hiša za Bežigradom.

KUHARICA
samostojna, poštena, z dobrimi spricvali, najraje z dežele, se sprejme. Ponudbe: Povšnar, Kokra n. Kranjem

HALO! HALO!
Polhove kože
kupujem za Ameriko v vsaki večji množini ter plačujem do 15. sept. po 3—5 Din.

Franc Šmalc
trgovina s klobuki, LJUBLJANA, Marijin trg 1

Hagarin sin.

Roman. Paul Keller. — F. O.

(Dalje.)

57

Okleneta se ga v zapuščeni starosti in ga nočeta izpuštili. On jima pa dobrohotno prigovarja:

»Tukaj ne moremo ostati, v ti vasi ne, tukaj ne, kjer bodo kmalu vsi vedeli. Puštila me! Poiskal bom kak prostorček, kjer bomo lahko živeli.«

Sedaj se ozrejo stare oči po starem domu. Tiho se izprašujeta: Kako naj odideva? Kako moreva na stara leta še oditi na kak drug kraj, v nov svet?

Toda njegov težki boj vidita. In ko ju proseče pogleda, gleda iz njegovih oči podoba nepozabne hčere. In vesta: pri vnuku je najin dom.

En dan, eno noč in še en dan je ostal pri njima. Sama ljubezen jih je bila in na troje temnih življenj se je razlilo v teh urah mnogo zlate luči.

Dober angel je zaprl Robertu usta, da in sivim starišem nič povedal o kruti hčerini smrti. Tako ju je rešil tega strašnega trpljenja. Molče sta sprejela, da je umrla hči v rokah dobre žene, ki je hvalila njen čisti obraz.

Hellmich in njegova žena sta blagoslovljala spomin te žene.

Zvečer drugega dne se je pripravil Robert na pot. Stari Hellmich mu je dal dve sto tolarjev. To si je pritrgal od ust, pa Robert jih je sprejel s čuvstvi hvalečnosti in varnosti. Kajti to je bila dediščina, do katere je imel pravico, ne miloščina.

Od tega denarja je plačal majhni dolg, ki ga je imel pri dr. Friedliebu. Ni vedel, da je storil s tem krivico. Nič ni hotel, nobenega pšeniga iz hiše, ki ga ni priznala.

V pustni večerni uri je zapustil vas.

V pivnico ob gozdu je šel. Tam je čakal dvanajst dni, dokler niso prišli tovariši.

Stari Hellmich in žena sta sedela sama pri mizi, na kateri je gorela svetiljka. Dolgo, dolgo se nista čutila samih. Zdaj je sedelo hrepenenje pri njima. Mati je mnogo jokala, oče jo je pa objel za vrat in jo tolažil.

»Mati, potolaži se! Naš Bog še živi! On ni zapustil Hagare in tudi njenega sina Ismaela ne. Potolaži se, mati, kmalu pojdeva k njemu!«

Potolažila se je in zopet sta bila mirna in zopet vesela. Da, celo smejala sta se včasih.

Samo če je prišel pismonoša, ju je prevzel nemir.

Čakala sta.

24. poglavje.

Pot je vodila skozi sneg in led. Po tujih cestah je hodil in dvorišča na levi in desni so bila tuja.

Tuj je bil tudi poklic. Tuj in nespamet! Kdo trobi v zimskem viharju pomladne pesmi? Kdo igra in vabi k plesu, če teče povsod deževnica v umazanih jarkih? Kdo naj veselo poje, če prezeba po telesu, prezeba v duši?

Godec dela to za borno plačo. On je pojoč berač, hinavec za denar. Med vsemi preziranimi šaljivci je on zadnji.

Topo je šel Robert po svetu. Ta topost ga je rešila. Zaradi tega je prenašal to živ-

ljenje. Ni mislil na preteklost, ni mislil na prihodnost. Sedanjost je bila pa uboga, brezbarvna, prazna, zanj brez pomena.

Slab tovariš je bil. Dovtipi prijatelj so se mu zdeli neumnosti, zato so polagoma utihnili. Če so se veselili majhnega dobička, je smatral to za nespametno. Če so se jezili, ker so slabo ravnali z njimi, se ni strinjal z njimi. Če so govorili o topli sobi, o prijetnem počitku, jih ni poslušal.

Tako je prinesel molččnost in nejevoljo v majno družbo in tovariši so tožili skrivaj nad njim. Da bi ga zmerjali, mu prigovarjali, to so že davno opustili.

Niso ga razumeli. Nič jim ni povedal o svojih velikih doživetjih.

Včasih se je spomnil starega očeta in stare matere. Tedaj je bil nesrečen. Takrat sta stopili predenj preteklost in prihodnost: prihodnost — brez rešitve, preteklost — samo jeza in gorje.

Nekoč je po nemirni noči poslal dopisnico staremu Hellmichu in ženi. Pisal je le malo: da mu gre dobro, da potuje s tovariši in išče doma.

Dneve in dneve ga je težila ta laž. Tri tedne se je boril sam s seboj, preden se je mogla njegova duša odločiti.

Bilo je koncem novembra. Godci so prišli blizu mesta z mnogimi tovarnami. V neki gostilni pred mestom so se ustavili. Prav sami so sedeli v slabo zakurjeni sobi.

Zdaj vstane Robert in pravi:

»Ne pojdem več z Vami!«

Nihče se ni začudil, to so vsak dan pričakovali. Nič odgovora.

Robert nadaljuje:

»To življenje ni vredno človekove

»Tega nisi prej rekel,« pripomni Steiner rezko.

»Res ne, mislil pa čisto. Ko pridemo zdaj v mesto, si poiščem kakšno službo.«

»Zakaj pa nisi potem ostal v Teichavi?«

Nato ni odgovoril.

»Kakšnega dela se boš pa prijel?« vpraša Schulze.

»Tega ne sprašujem. Kjerkoli. Vse je boljše kot to postopanje.«

»Če ne dobiš takoj dela, boš v velikem mestu lahko od lakote poginil.«

»Ne bom! Imam denar. Dvesto tolarjev imam.«

Prestrašeni ga pogledajo, kot da se mu je zmešalo.

Zdaj vrže listnico na mizo in pokaže nakaznico.

Osupli se odmaknejo s stoli od mize.

»Nikar se ne bojte! Tega nisem ukradel! Dediščina moja je to. Stara Hellmichova v Teichavi sta moj stari oče in stara mati, ona sta mi dala.«

S tem je odkrito povedal.

Povedal je tudi drugo, povedal vse sunkoma, pretrgano, kot da ga boli vsaka beseda, kot da je vsaka beseda izgubljena.

Vsi sede tiho in iznenadeni, boječe in v veliki zadregi.

»Zdaj sem Vam povedal. O tem nobene besede več! Kdor še kaj zine, je moj sovražnik!«

Prihodnji dan jih je pregovoril, da so šli z njim v mesto. Dal jim je denarja, da so si vzeli stanovanje, in se sam nastanil v majhni sobi. Tako je štirim godcem postal pot v življenje.

K. JURMAN
KR. DVORNI OPTIK
LJUBLJANA.

Družabnik

s 50.000 Din SE ISČE za dobro vpeljano obrt. Naslov v upravi lista pod št. 5391.

2 dijakinji sprejem na dobro hrano in strogo nadzorstvo. Poizve se v upravi št. 5377.

Modistka Horvat

STARI TRG

prodaja bele klobuke od 150 do 200 Din, dvobarvne po 170 Din, enobarvne po 140 Din, različne baržunaste in druge novosti po najnižjih cenah. Zalni klobuki v zalogi.

POSTENA, PAMETNA

ZENSKA
ki se razume na kuhinjo in lepo gospodinjstvo, ali pa vsaj deloma zna kuhati, je ubogljiva in vdova, se sprejme takoj. — Naslov v upravi »Slovenca« pod šte. 5456.

Drva in hrastovino

kupujem

in sicer bukova suha 1 m dolga in hrastovino od 30 cm debeline naprej. Cenj. ponudbe z navedbo cen, dobavnega roka in plačil. nih pogojev na Oglasni zavod Vorsiča nasl., Maribor.

Bukova drva

kupuje po najvišjih cenah Družba ILIRIJA, Kralja Petra trg št. 8. 5460

Borove plohe

5 cm in borove deske 20 mm - popolnoma suhe - kupimo večjo množino. - Ponudbe z navedeno ceno za m³ na: ERMAN & ARHAR, Sent Vid nad Ljubljano. 5440

Drva
trboveljski
premog
H. Petrič
Ljubljana
Gospodarska cesta 16
Telefon 343

Predno si nakupiš

železninske robe, kot kuhinjske posode emajlirane modre in rjave, aluminijaste, lite železne ali emajlirane železne, raznega jedilnega orodja, raznega orodja za obrtnike, okovja, žag, lopat, kos, tehtnice vse vrste itd.

si oglej bogato zalogo pri trdkih

Stanko Florjančič

veletrgovina z železnino

na Sv. Petra cesti št. 35 (preje Menclingerjev lokal.)

MEINL-KAVA

Automobil

znamke »PUCH« T. VIII. 6 sedežni, Boschova električna razsvetljava, na električni pogon (Anlasser), ugodno napredaj — event. se zamenja proti vsakovrstnemu blagu kakor: les, deželnimi pridelki, usnje, manu-fakturno blago, zlatino, srebrnino itd. Za prvovrstnost automobila jamčim eno leto. — Istotam se prodaja po jako nizki ceni in ugodnimi pogoji še nedograjeno tovarniško poslopje, pripravno za vsako večjo tovarno ali kaj sličnega. — Ponudbe ali event. pojasnila na »APOLLO«, Ljubljana, Stari trg št. 19, II. nadstropje.

Naznanilo.

Dovolim si cenjene odjemalce in p. n. občinstvo opozoriti na svoj novo ustanovljeni

torbarski obrat

kjer se izdelujejo potne torbe, kasete in kovčki iz usnja in platna v raznih formah in velikostih. Sprejemajo se tudi naročila za specijelne torbe in kovčke n. pr. za razne vzorce, za trgovske potnike itd.

Velika izbira raznih torbic in kovčkov od najmanjših do največjih.

Ivan Kravos, Maribor
Aleksandrova c. 13 Slomškov trg 6

Josip Boštjančič

gostilničar

dne 10. septembra 1924 ob 9 zjutraj, po prejemu sv. zakramentov, mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb se vrši v petek, dne 12. septembra ob 2 popoldne iz hiše žalosti, Linhartova ulica št. 4, na pokopališče pri Sv. Križu.

Prebalega pokojnika priporočamo v molitev in blag spomin.

Ljubljana, dne 10. septembra 1924.

ZALUJOČA RODBINA.

HELENA BOSTJANČIČ roj. Tominc, soproga. — FRANIKA DEZMAN, MARIJA PRAUNSEIS, hčeri. — PAVEL DEZMAN, nadzor. strojev., ALFONZ PRAUNSEIS, zasebni uradnik, zeta. — MAJDA, ELIZABETA, PAVEL, PETER DEZMAN, ALFONZ PRAUNSEIS, vnuki.

Šivilja dobro izurjena, želi mesta po hišah. Naslov v upravi št. 5430

Enonadstr. HIŠA

z vrhom in zemljiščem se po jako ugodni ceni takoj prodaja. — Poizve se v Ljubljani, Opekarska cesta 10. 4182

POSESTVO PRODAM

poceni, pripravno za vinsko trgovino. Zraven čebelnjak in čebela. — ANTON SVET, Globoko, Brežice. 5495

Iz proste roke se prodaja v Blagovici poleg velike ceste

HIŠA in sadni vrt

v hiši dobro obiskana trgovina, zraven farne cerkve. — Več se poizve pri Karlu VIDALI v Mengšu na pošti.

Delavnica naprodaj!

500 m² vrta, samo zase, pripravna tudi za stanovanje, v bližini Ljubljane, za ceno 150.000 K. — Polovico takoj plačati, drugo po dogovoru. Naslov pri upravi pod 5458.

DOBRO VZGOJENO MLADO DEKLE

staro do 17 let, sprejemem za lahko hišno delo k otrokom. Naslov v upravi pod 5457.

Kovine BAKER, MED, PAKFONG, ROTGUSS, mehki SVINEC, ODPADKE kupujemo po najvišjih cenah. Po robo pošljemo. — »BUTONIA«, Zagreb, Horvačanska cesta 29, telefon 2261. 5208

PERJE

kemično čiščeno, za pernice in blazine, kg Din 60.—. Belo gosje perje, skubljeno, kg Din 200.—, prima beli puh, kg Din 400.—, razpošilja po povzetju

Josip Brozović

ZAGREB, Boškovičeva ulica št. 18. Lastna tvornica perja

Vašarski oglas.

Dana 21., 22. i 23. septembra 1924, o srpskoj pravoslavnoj Maloj Gospojini, održavat će se u BOS. GRADIŠCI

veliki godišnji vašar

sa svima vrstama stoke i svakovrstnom robom. Na ovaj vašar dozvoljeno je dovesti stoku, provigjenu sa pravovaljanim marvinskim putnicama iz svih nezaraženih krajeva.

Gradsko poglavarstvo BOS. GRADIŠKA.

NAPOMENA: Po odluci opštinskog odbora, izlagačima tekstilne i manufakturne robe, bili oni iz mjesta ili sa strane, neće se naplaćivati nikakova mjestarina. Izložitelji jestvina i pića (izuzev slastičare) nisu od plaćanja mjestarine oprošteni.

Zahvala.

Povodom smrti mojega ljubljenega soproga in očeta, gospoda

Petra Krže

se tem potom najpriserneje zahvaljujem vsem, ki so ga spremili na njegovi zadnji poti, vsem darovalcem vencev in za izraženo sočutje. — Najlepša zahvala g. ravnatelju Zadrugne gospodarske banke, dr. Slokar-ju, uradništvu banke, konfekcijski tovarni »ODELO« ter prečastiti duhovščini, posebno g. p. Engotu, ki mu je ves čas njegove bolezni lajšal gorje. Vsem tisočera hvala!

Rožna dolina, 10. sept. 1924.

VIDA KRŽE in OTROCI.

Velika zaloga šivalnih potrebščin modnega nakita, svile, baržuna i. t. d. pri
A. Šinkovec nasl. K. Soss
Ljubljana, Mestni trg 19.
Šivilje in krojači znaten popust!
Se pošilja dnevno po pošti!

Milijenična pralnica

Šimenc, Kolodvorska 8,

je otvorila poleg pranja in likanja tudi popraviljanje vsakovrstnega perila, ker se bode odslej, neposredno hitro in točno izvršilo delo po želji stranke. — Za državne nastavnice primeren popust. 5469

Naša srčno ljubljena, dobra mati oziroma tašča, stara mati in teta, gospa

Selma Terdina

vdova trgovca

je dne 9. septembra t. l. po kratki bolezni v 79. letu mirno preminula.

Pogreb bo v četrtek dne 11. t. m. ob pol 4 popoldne iz hiše žalosti, Stari trg št. 17, na pokopališče k Sv. Krištofu.

V Ljubljani, dne 9. septembra 1924.

KLARA JANESCH, GRETE TERDINA, LUDVIK TERDINA, otroci. — DR. HANS JANESCH, FRANC TERDINA, zeta. — GINA TERDINA, sinaha. — Vsi vnuki in vnukinje.

Brez posebnega obvestila.

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.

Jakob Terpinc

hišni posestnik, gostilničar in prevoznik

po dolgi, mučni bolezni dne 10. septembra t. l., previden s tolažili svete vere, v 66. letu svoje starosti mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb predragega pokojnika se vrši dne 11. septembra t. l. ob 5 popoldne iz hiše žalosti, Tržaška cesta št. 9, na pokopališče k Sv. Križu.

Vsem, ki so pokojnika poznali, ga priporočamo v blag spomin in molitev.

Sv. maša zadušnica se bo brala v farni cerkvi trnovski 12. septembra t. l. ob 8.

V Ljubljani, 10. septembra 1924.

AVGUST TERPINC, brat. — FRANJA VIDMAR roj. TERPINC, sestra — in vsi ostali sorodniki.

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.